

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เรียงตามลำดับ วัน เดือน ปี

1. นางพรณี อติโพธิ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
สิรินธร วันที่ 31 พฤษภาคม 2553
2. นางสุภาวดี เชยกลิ่นเทศ หัวหน้างานบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชนบ้านสิรินธร วันที่ 31 พฤษภาคม 2553
3. นางจิตรนันท์ หนูเทพ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
4. นางเพลิน มณีมูล หัวหน้างานฝ่ายบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชนบ้านปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
5. นางสาวพลอยณภัส สร้อยสุวรรณ นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชนบ้านปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
6. นางสาวศิษยา มีเพียร นักจิตวิทยาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
ปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
7. นางจิตนา วงศ์แก้ว หัวหน้าแม่บ้านศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
ปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
8. นางบรรจบ เนตรนิม หัวหน้างานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
9. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราณี วันที่ 1
มิถุนายน 2553
10. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราณี วันที่ 1 มิถุนายน 2553
11. นายพงศ์สุระ ไกรนรา ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
กรุณา วันที่ 2 มิถุนายน 2553
12. นางสาวรุจิรา หมอกเจริญ นักจิตวิทยาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านกรุณา วันที่ 2 มิถุนายน 2553
13. นายสมศักดิ์ จันทร์ลอย เจ้าหน้าที่งานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านกรุณา วันที่ 2 มิถุนายน 2553

14. นายเกษม จันทร์แสง พ่อบ้านศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา
วันที่ 2 มิถุนายน 2553
15. นางไพวรรณ รัตนบวร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
มุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553 และวันที่ 16 สิงหาคม 2554
16. นางเพท่าย เก่งการเรือ หัวหน้างานบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านมุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
17. นายยุทธศักดิ์ รุ่งเรืองนรา นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านมุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
18. นางสาวชนิดา วิชัยคำ นักจิตวิทยาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
มุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
19. นายสุวัตร บาลใจ เจ้าหน้าที่งานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
มุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
20. นายสมพงษ์ หล้าเพิกสับ หัวหน้าพ่อบ้านศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านมุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
21. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา วันที่ 3
มิถุนายน 2553
22. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา วันที่ 3 มิถุนายน 2553
23. นางณัฐธิดา สุเมธอักษร หัวหน้างานบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชนบ้านกรุณา วันที่ 8 มิถุนายน 2553
24. นางสาวสาวิตรี ตรีสาร นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านกรุณา วันที่ 8 มิถุนายน 2553
25. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา วันที่ 8
มิถุนายน 2553
26. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกรุณา วันที่ 8 มิถุนายน 2553
27. นายชัชวาล ชนะเพิ่มพูล นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านสิรินธร วันที่ 9 มิถุนายน 2553

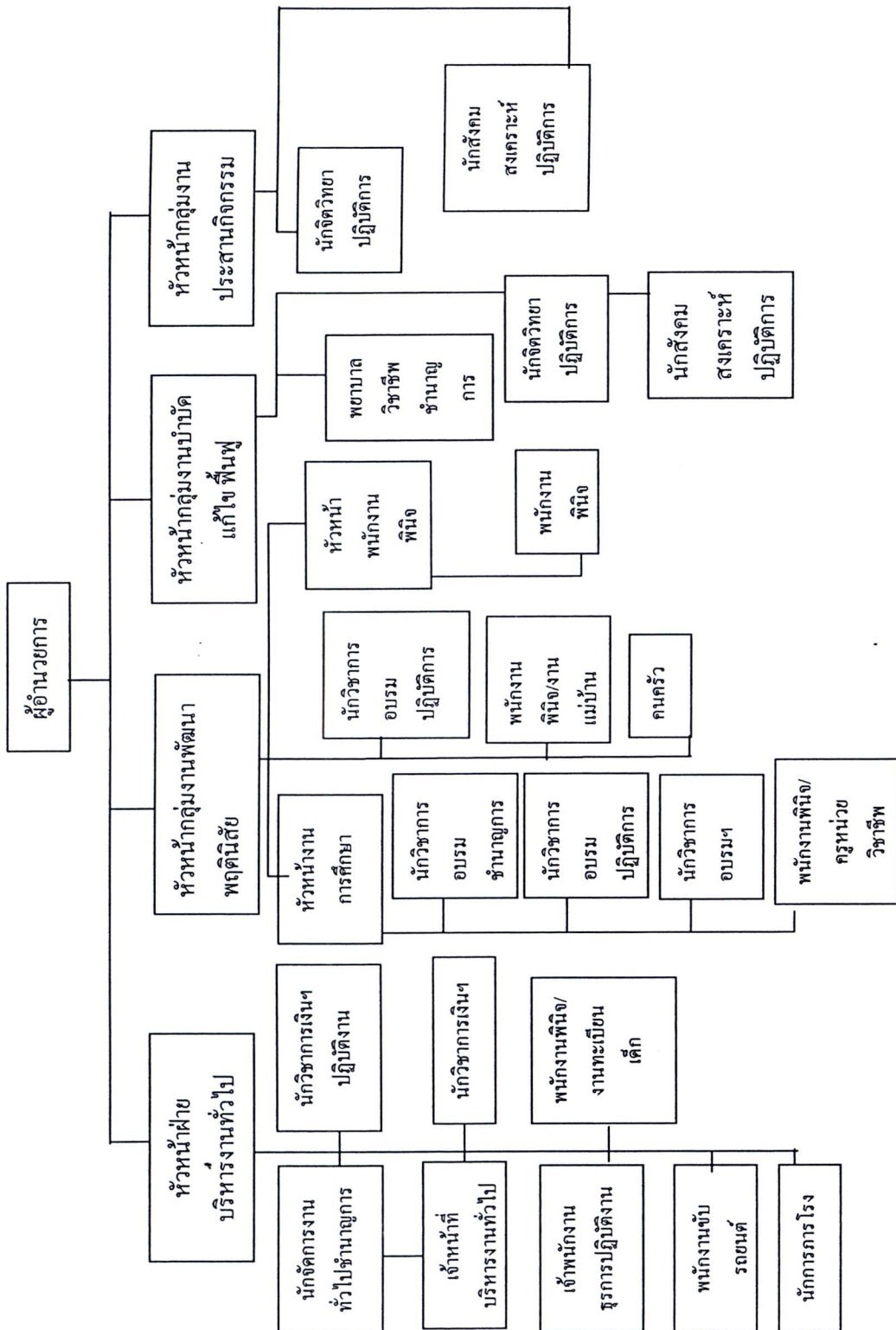
28. นายวิพล หลีประเสริฐ หัวหน้างานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านสิรินธร วันที่ 9 มิถุนายน 2553
29. นายคมสัน พรหมจรรย์ พ่อบ้านศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิริน
ธร วันที่ 9 มิถุนายน 2553
30. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธร วันที่ 9
มิถุนายน 2553
31. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธร วันที่ 9 มิถุนายน 2553
32. นายมงคลชัย รัตนจารุเรือง นักจิตวิทยาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
บ้านสิรินธร วันที่ 13 มิถุนายน 2553
33. นางทิชา ณ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
กาญจนากิเชก วันที่ 15 มิถุนายน 2553
34. นางบุษกร พลดิษฐ์ หัวหน้างานฝ่ายบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านกาญจนากิเชก วันที่ 15 มิถุนายน 2553
35. นางสะอาด มินาบูลย์ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
และเยาวชนบ้านกาญจนากิเชก วันที่ 15 มิถุนายน 2553
36. นางกิงกาญ ดันอุดมศักดิ์ นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชนบ้านกาญจนากิเชก วันที่ 15 มิถุนายน 2553
37. นายธนา ผินกลับ เจ้าหน้าที่งานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
กาญจนากิเชก วันที่ 15 มิถุนายน 2553
38. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนากิเชก วันที่
15 มิถุนายน 2553
39. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนากิเชก วันที่ 15
มิถุนายน 2553
40. นายอานนท์ ภาคำ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้าน
อุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
41. นางสาวฉวีวรรณ เนียมหอม หัวหน้างานบริหารทั่วไปศูนย์ฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553

42. นางสาวพรทิวา ไชยรักษ์ นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
43. นางสาวไทรพร ชิวโสภิชฐ นักจิตวิทยาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
44. นายเดชณรงค์ ตังครโยธิน เจ้าหน้าที่งานพินิจศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
45. นายสมชาย โพธิ์นางรอง หัวหน้าพ่อบ้านศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
46. เยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
47. ผู้ปกครองเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา วันที่ 18 มิถุนายน 2553
48. นางสาวสุกมาส พัทธวิเชียร รองอธิบดีฝ่ายบริหาร กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน วันที่ 26 พฤษภาคม 2554
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ รองคณะบดีฝ่ายวิชาการ คณะวิชาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 2 มิถุนายน 2554
50. นายรัชชชัย ไทยเขียว อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน วันที่ 6 มิถุนายน 2554
51. นายภูมิพงษ์ ชุนชนมจำลอง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน วันที่ 6 มิถุนายน 2554
52. รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 9 มิถุนายน 2554
53. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม นาวสาวกัญญาณูช สอทิพย์ วันที่ 4 กรกฎาคม 2554

ภาคผนวก ข

กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศาลต่าง ๆ ที่พิพากษาส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนในระบบปิด 5 แห่ง ซึ่งมีความแตกต่างดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อศูนย์ฝึกฯ	สถานที่ตั้ง	ลักษณะเด็กและเยาวชน	เขตพื้นที่รับผิดชอบ จากศาลต่าง ๆ
1	ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน ชายบ้านกรุณา	เลขที่ 100 หมู่ 14 ถนน สุขุมวิท ซอยเทศบาล บางปู 119 ต.บางปลา อ.บางพลี สมุทรปราการ	สำหรับฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนชายที่มีอายุ 10-18 ปี ขึ้นไป ที่ศาลมีคำพิพากษาให้ ฝึกอบรม	1. กรุงเทพฯ 2. นนทบุรี 3. ปทุมธานี 4. สมุทรปราการ 5. นครนายก 6. ฉะเชิงเทรา 7. อื่น ๆ อีก 13 แห่ง
2	ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน ชายบ้านมุขิดา	เลขที่ 187 ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260	สำหรับฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนชายที่มีรูปร่างเล็ก อายุ 14 ปีบริบูรณ์ ที่ศาลมีคำ พิพากษาให้ฝึกอบรม	1. กรุงเทพฯ 2. นนทบุรี 3. ปทุมธานี 4. สมุทรปราการ 5. นครนายก 6. ฉะเชิงเทรา 7. พระนครศรีฯ 8. อ่างทอง
3	ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน หญิงบ้านปรานี	เลขที่ 112 หมู่ 2 ตำบล คลองโยง อำเภอกุสุมา มณฑล จังหวัด นครปฐม 73170	สำหรับฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนหญิง ที่ศาลมีคำ พิพากษาให้ฝึกอบรม อายุ 10-18 ปี	1. กรุงเทพฯ 2. นนทบุรี 3. ปทุมธานี 4. สมุทรปราการ 5. นครนายก 6. ฉะเชิงเทรา 7. พระนครศรีฯ 8. อ่างทอง
4	ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน ชายสิรินธร	เลขที่ 103 หมู่ 2 ตำบล คลองโยง อำเภอกุสุมา มณฑล จังหวัด นครปฐม 73170	มุ่งเน้นการฝึกวิชาชีพ จะ เปิดรับและคัดเลือกเด็กและ เยาวชนจากศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนทั่ว ประเทศ ตามคุณสมบัติและ หลักสูตรในแต่ละสาขา	

ลำดับ ที่	ชื่อศูนย์ฝึกฯ	สถานที่ตั้ง	ลักษณะเด็กและเยาวชน	เขตพื้นที่รับผิดชอบ จากศาลต่าง ๆ
			วิชาชีพ โดยคณะกรรมการ คัดเลือกของแต่ละศูนย์ฝึกฯ และคณะกรรมการของศูนย์ ฝึกฯ สิริธร รับเด็กและเยาวชน อายุ 14 ปีขึ้นไป	
5	ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน ชายบ้าน อุเบกขา	เลขที่ 512 ถนน สรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260	เป็นศูนย์ฝึกและอบรม สำหรับเด็กและเยาวชนชายที่ มีพฤติกรรมก้าวร้าว ฝ่าฝืน กฎระเบียบและอาจเป็นภัย ต่อบุคคลอื่น ขาดต่อการดูแล รับเด็กและเยาวชนชายอายุ 10-18 ปีขึ้นไป	รับเฉพาะเด็กและ เยาวชนชายตามคำสั่ง ศาลและส่งต่อจาก ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ

ที่มา. จาก เอกสารแนะนำ, โดย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552, กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.

เอกสารข้อมูล (2551). ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา กรมพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เอกสารเผยแพร่บ้านมุทิตา (ม.ป.ป.). ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้าน
มุทิตา กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เอกสารข้อมูล (2552). ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา กรม
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เอกสารข้อมูล (2550). ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร กรมพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

ศูนย์ฝึกและอบรมแต่ละแห่งจัดตารางกิจวัตรประจำวัน เพื่อฝึกให้เด็กและ
เยาวชนมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งกิจวัตรประจำวันและตารางการเรียน
การสอนของเด็กและเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบปิด 5 แห่ง จะมีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

- 06.00 น. ลงจากหอนอน เข้าแถวนับจำนวน กายบริหาร/วิ่งออกกำลังกาย/
แอโรบิคมวยไทย อาบน้ำ
- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.20 น. เข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ อบรม แจ่มจำรัสประชาสัมพันธ์
หน้าเสาธง พบครูที่ปรึกษา
- 09.00 น. เข้าเรียนวิชาสามัญ-วิชาชีพ
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. เข้าเรียนวิชาสามัญ-วิชาชีพ
- 16.30 น. อาบน้ำ รับประทานอาหารเย็น
- 17.30 น. ขึ้นหอนอน สวดมนต์ ดูโทรทัศน์
- 22.00 น. เข้านอน

หมายเหตุ

- วันจันทร์-ศุกร์ เรียนวิชาชีพ
- วันเสาร์-อาทิตย์ เรียนหนังสือหลักสูตรกรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ

(แผนดำเนินงานศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณางบประมาณประจำปี 2553, ไม่มีเลขหน้า)

การจัดการเด็กและเยาวชนที่ประพฤติดีของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนในระบบปิด

สาระสำคัญในส่วนนี้ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์และทฤษฎีการบำบัด แก้ไข และ
ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด (2) องค์ประกอบและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ฝึก
และอบรมฯ ในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (3) การ
พิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและอนุสัญญา

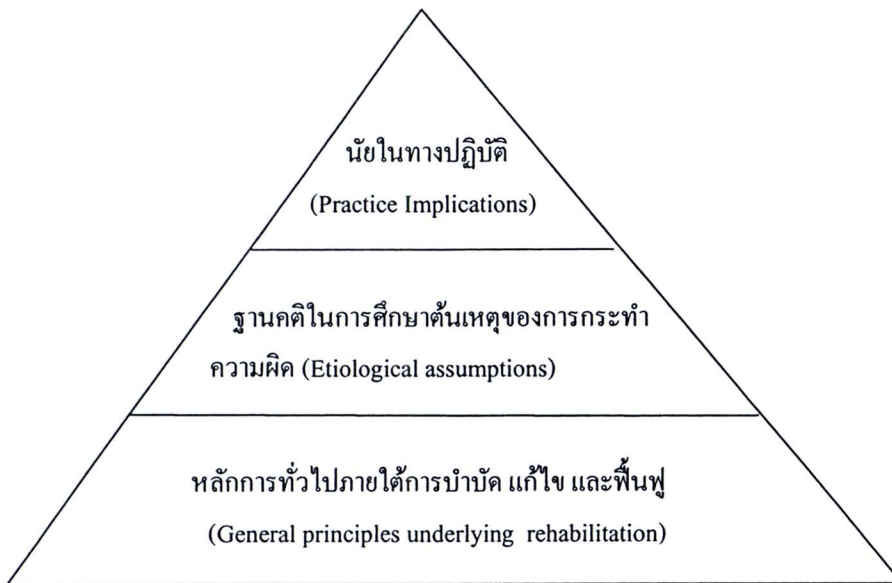
สหประชาชาติ (4) แนวความคิดในการปรับปรุงการบำบัด แก่ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลยุทธ์และทฤษฎีการบำบัด แก่ไข และฟื้นฟูผู้กระทำผิด

นักวิชาการหลายท่านพยายามศึกษาเพื่อค้นหากลยุทธ์ในการแก้ปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ข้อสรุปว่า มีกลยุทธ์ 3 ประเภทที่เหมาะสมคือ ประเภทแรก ดำเนินการตอบสนองต่อกลุ่มบ้าน โรงเรียน และโครงการที่คล้ายกัน เพื่อส่งเสริมทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังสร้างปัญหาอยู่ ประเภทสอง กำหนดโครงการทางเลือก เพื่อจัดเตรียมบทบาทใหม่และมีความสำคัญต่อวัยรุ่นในการจำกัดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ประเภทสาม พยายามเปลี่ยนแปลงโครงการศึกษาและโครงการอื่นเพื่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการผูกมัดสังคมในการชี้ขาดการกระทำความผิด และทำให้สามารถที่จะพัฒนากลุ่มบ้าน โรงเรียนและโครงการ ส่วนกลยุทธ์สองข้อแรกคงต้องใช้เวลานานในการควบคุมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและการวัดผล (Kluegel, 1983, p. 47) สำหรับกลยุทธ์ที่นางทิจา ณ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก ใช้ในการพัฒนาความคิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคือ การเน้นฝึกให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอ่านบทความ และสังเคราะห์ผลกระทบของการกระทำความผิด ทำให้เกิดการเรียนรู้จากบทเรียนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและนำมาซึ่งทักษะในการเขียนบทความที่ดีขึ้น (The Nation, March 9, 2010, p. 15A) ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของทฤษฎีการบำบัด แก่ไข และฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ดี (rehabilitation theory) ควรระบุจุดมุ่งหมายของการบำบัด ซึ่งมีเงื่อนไขของเหตุผลบนฐานคติหลักของการศึกษาด้านเหตุการกระทำความผิด และประโยชน์ของการเสริมสร้างรากฐานแนวความคิด (Ward & Marshall, 2004 อ้างใน Ward & Maruna, 2007, p. 32) ส่วนความสมบูรณ์ของทฤษฎี คือ การเปิดกว้างให้เป็นธรรมชาติ และอ้างอิงเป้าหมายคุณค่า หลักการ ความมีเหตุผล ฐานคติต้นเหตุของการกระทำความผิด เพื่อให้นำทางในการแทรกแซง และช่วยผู้เชี่ยวชาญในการบำบัดแก่ไขและฟื้นฟูฯ (Ward & Maruna, 2007, p. 33)

องค์ประกอบของทฤษฎีการบำบัด แก้ว และฟื้นฟู

ที่มา. จาก *Rehabilitation: beyond the risk paradigm*. (p. 34). by T. Ward and S. Maruna, 2007. London: Routledge.

จากองค์ประกอบของทฤษฎีการบำบัด แก้ว และฟื้นฟู อธิบายได้ว่า ลำดับแรก นัยในทางปฏิบัติคือ ชุดของหลักการทั่วไป และฐานคติที่ระบุคุณค่าและภาพรวมของ จุดมุ่งหมายภายใต้การปฏิบัติงานของอาชีพพยาบาลในการบำบัด แก้ว และฟื้นฟูฯ ส่วน ในลำดับที่สอง ฐานคติในการศึกษาค้นเหตุของการกระทำความผิดคือ การอธิบายการ ทำความผิดและระบุหน้าที่ทั่วไป เป็นการช่วยผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญในการ บำบัดรักษา ลำดับที่สาม หลักการและฐานคติทั่วไปคือ ทฤษฎีการบำบัด แก้ว และ ฟื้นฟู โดยทั่วไปมีจำนวนมากทางกายภาพ รวมทั้งหลักการทางญาณวิทยา จริยธรรมและ ปทัสถานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการบำบัด แก้ว และฟื้นฟู

อนึ่ง ทฤษฎีการบำบัด แก้ว และฟื้นฟูมีจำนวนมากทางกายภาพ ซึ่งในส่วนนี้ ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์พยายามค้นหาวิธีการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไป ปฏิบัติต่อผู้รับบริการ (เด็กและเยาวชนทั่วไป เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เด็กและ เยาวชนที่หูหนวกหรือตาบอด) วิธีการนั้นคือ การบำบัดด้วยการจีมี (therapeutic

horseback riding) เป็นวิธีการบำบัดที่สำคัญ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่นำอรรถประโยชน์ต่อผู้รับบริการ เช่น เด็กจะบอกสิ่งต่างๆ กับม้า แต่ไม่บอกกับผู้ให้การบำบัด เด็กจะบอกความลับ ความคิด ความล้มเหลว ความพ่ายแพ้ ความปรารถนา ความฝัน และเป้าหมายของตนเองกับม้า ซึ่งม้าก็จะไม่บอกกับใคร ในเรื่องนี้เด็กรู้ เด็กจึงเปิดเผยความรู้สึกต่าง ๆ กับม้ามากกว่าพ่อแม่ ครู เพื่อน บาทหลวง และผู้ให้การบำบัด เช่นเดียวกับสมาคมขี่ม้าสำหรับคนพิการแห่งชาติอเมริกัน The National American Riding for the Handicapped Association ก็ใช้วิธีการบำบัดด้วยการขี่ม้า เพื่อสนับสนุนเชิงบวกต่อการรับรู้ ต่อร่างกาย ต่ออารมณ์ และความเป็นอยู่ที่ดีต่อผู้พิการ (Narha, 2002) การบำบัดด้วยการขี่ม้ามามีผลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางร่างกายได้แก่ การเล่นเกมสกี โดยผู้ขี่ม้าต้องโยนลูกบอลเข้าห่วง ซึ่งหมายถึง การส่งเสริมการทำงานให้สมบูรณ์ ส่วนทางจิตใจ ผู้ขี่ม้าต้องนับว่าม้าเดินรอบประตูกี่รอบ และอีกวิธีคือ ผู้ขี่ม้าจะต้องตอบคำถามแบบเสียงดังหลาย ๆ ครั้ง ขณะเดียวกันก็ต้องให้ม้าตอบสนองต่อคำสั่งไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติทางจิตใจ โดยแต่ละกิจกรรมในการบำบัดมีเป้าหมายเฉพาะ นอกจากนี้ในการบำบัดด้วยการขี่ม้าจะเน้นในเรื่องการเรียนรู้เพื่อควบคุมม้า และการเคลื่อนไหวใน 3 มิติของม้าจะกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางของผู้ขี่ เป็นการกระตุ้นบริเวณสมองที่ควบคุมเฉพาะหน้าที่ในการเคลื่อนไหวและพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการถ่ายทอดทางประสาท ทำให้ร่างกายได้รับสารเอนโดर्फิน (endorphins) ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่หลากหลาย (Spink, 1993) ในเรื่องนี้จากงานวิจัยของ Kaiser, Smith, Heleski & Spence (2006) พบว่า หลังจากเข้ารับการบำบัดตามโครงการครบ 8 สัปดาห์ วัยรุ่นชายที่มีนิสัยโกรธ มีความรู้สึกที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และมารดาของวัยรุ่นผู้นี้ก็ยืนยันเช่นนั้น เช่นเดียวกับผู้ป่วยอัมพาตที่เข้ารับการบำบัดตามโครงการ 3 เดือน (Mason, 1988) และอีกงานวิจัยที่ศึกษาทางอารมณ์และพฤติกรรมของวัยรุ่นพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่บ่งบอกถึงผลการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและปัญญา รวมถึงสถานภาพในโรงเรียน ความเป็นที่นิยม เกิดความสุขและความพึงพอใจ (Emory, 1992) ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องโรคจิตเรื้อรังพบว่า มีอาการดีขึ้นเช่นกัน (Vaitel, 1991) และรวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กพิการพบว่า ได้ผลในการฟื้นคืนสภาพเดิม (Crother, 1994) ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง ม้านั้นสามารถรับรู้ถึงจุดอ่อนของเด็กที่ป่วย

และตอบสนองด้วยความเจ็บและนิ่งเฉย เมื่อเด็กถูบลำม้ ความเจ็บจะส่งต่อที่เด็ก เด็กจึงกลายเป็นคนเจ็บและเสียงดังน้อยลง เด็กได้รับทักษะในการฟัง และลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้น้อยลงได้ นอกจากนี้เด็กที่ดูแลทำความสะอาดม้ จะพูดจากับม้อย่างสุภาพน้อมนวล ก็จะได้รับการพัฒนาทักษะในการสื่อสารที่สุภาพ รวมถึงความภาคภูมิใจที่ได้นั่งอยู่บนหลังม้ที่อยู่เหนือกว่าคนอื่นที่ยืนอยู่บนพื้น (Stevens, 2007) สรุปโครงการการบำบัดด้วยการจี้ม้จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิผลต่อผู้รับบริการ ซึ่งผู้ทำงานสังคมสงเคราะห์ นักศึกษา และผู้ให้การอบรมได้ค้นพบวิธีการนี้ ซึ่งนับเป็นการบำบัดที่มหัศจรรย์สำหรับผู้รับบริการทุกประเภท (Swindell, 2010, pp. 8-9)

นอกจากการบำบัดด้วยวิธีจี้ม้แล้ว ยังมี “การบำบัดด้วยบทกวี” (poetry therapy) ซึ่งวิธีการบำบัดแบบนี้ พอมดแม่มดใช้บทกวีร้องเพลงทำพิธีกรรมเป็นครั้งแรก เพื่อให้กลุ่มชาวเผ่าหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความสุขในชีวิตความเป็นอยู่ และจากการบันทึกประวัติชีวิตของ Soranus นักกายภาพบำบัดชาวโรมัน พบว่า เป็นบุคคลแรกที่ใช้การบำบัดด้วยบทกวีเพื่อรักษาคนป่วยที่มีอาการโรคประสาทและอาการท้องอืด ซึ่ง Dr. Benjamin Rush เรียกว่า “บิดาแห่งจิตเวชศาสตร์ชาวอเมริกัน” ส่วนผู้นำตำราที่ได้รวบรวมการบำบัดด้วยวิธีนี้มาใช้เป็นครั้งแรกคือ บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงพยาบาลที่ทำงานร่วมกับจิตแพทย์ Dr. Karl Menninger เพื่อรักษาผู้ป่วย ซึ่ง Freud นักจิตวิเคราะห์ยอมรับว่าบทกวีค้นพบการรักษาผู้ป่วยทางจิตได้ และเมื่อเปรียบเทียบกับ การบำบัดด้วยศิลปะและดนตรี Dr. Nick Mazza กล่าวว่ายังเป็นสาขาที่เล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Patricia V. Vance ศาสตราจารย์สาขางานสังคมสงเคราะห์แห่งมหาวิทยาลัยรัฐฟลอริดา Florida State University ผู้แต่งและเป็นบรรณาธิการวารสารการบำบัดด้วยบทกวี ยืนยันว่ายังเป็นมือใหม่ แต่ทันสมัย เพราะใช้หลักจริยธรรมในการทำงาน โดยการบำบัดด้วยบทกวีใช้หลัก 3 ประการคือ (1) ใช้บทกวีที่มีอยู่เดิม (2) ให้ผู้รับบริการเขียนเป็นบทกวีหรือเป็นจดหมาย (3) ใช้สัญลักษณ์ของพิธีการเพื่อเชื่อมโยงอำนาจของพิธีกรรม

ด้วยผลงานที่ผ่านมาของ Mazza เป็นทั้งผู้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (workshops) และให้คำปรึกษา จึงพบว่าการบำบัดด้วยบทกวีมีประสิทธิภาพสำหรับผู้รับบริการที่แตกต่างกัน แต่ไม่ใช่สำหรับทุกคนและทุกสถานการณ์ อาทิเช่น เด็ก ผู้สูงวัย ผู้ป่วยใน บ้านพัก ผู้ป่วยในโรงพยาบาล ผู้ไร้ที่อยู่ และผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมข่มขืนทางเพศ เป็นต้น

ขณะที่ Nancy Scherlong ผู้ทำงานสังคมสงเคราะห์อีกท่านหนึ่งที่ใช้การบำบัดด้วยบทกวีกับเด็กอายุ 4-21 ปี เป็นรายบุคคลและกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการดูแลและการเขียน โดยเฉพาะนิยายปรัมปราและความเชื่อทางไสยศาสตร์ การเขียนช่วยให้คนรู้สึกแข็งแกร่งขึ้น การเขียนบทกวีหรือเรื่องต่าง ๆ ทำให้จิตกังวลน้อยลงและเปิดเผยมากกว่าการพูด การปฏิบัติกับกลุ่มในช่วงตอนสุดท้าย Scherlong จะรวบรวมสมุดเขียนของทุกคน และให้แต่ละคนอ่านผลงานของตนเองให้กลุ่มฟัง และมีการอภิปรายกัน ทำให้ผู้เคยมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ จะรู้ดีกว่าตนเองไม่ใช่เป็นผู้ที่เคยสูญเสียแต่ผู้เดียว อีกผลงานของ Alma Rolfs นักทำงานสังคมสงเคราะห์ด้านคลินิกมากกว่า 30 ปี โดยใช้การบำบัดด้วยบทกวีกับผู้ป่วยโรคจิต ผู้ติดยาเสพติด สตรีหลังคลอดและเด็ก รวมถึงการฝึกอบรมและจัดสัมมนา ซึ่ง Rolfs ยอมรับว่าเป็นวิธีการที่ดีเลิศ เพราะการใช้วรรณกรรมและการเขียนในการสร้างสรรค์ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเป็นอิสระและความคิดสร้างสรรค์ด้วยภาษา ซึ่งผู้รับบริการไม่เคยคิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในชีวิต อนึ่ง วิธีการเช่นนี้ หากย้อนกลับไปศึกษาในอดีต ก็จะพบว่าใช้วิธีการเดียวกัน แต่ถ้าเป็นบุคคล Rolfs แนะนำให้ใช้เทคนิคแบบเฉพาะของแต่ละบุคคล

ส่วน Peggy Heller มีอาชีพด้านสุขภาพจิต ตำแหน่งประธานสมาคมการเขียนบทกวี ผู้ได้ประยุกต์ใช้วิธีการบำบัดด้วยบทกวีกับผู้ป่วยโรคจิตและผู้ป่วยทั่วไปในโรงพยาบาล แต่เฉพาะเด็กจะใช้เรื่องเล่าหรือนิทานที่เกี่ยวกับเด็ก ใช้รูปภาพเป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีเดียวกับที่ใช้กับเด็ก ๆ ในห้องสมุด อีกท่านหนึ่ง Phyllis Klein ผู้เคยทำงานสังคมสงเคราะห์กับองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) จนถึงปี 1990 จึงได้เริ่มทำงานส่วนตัว เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ส่วนใหญ่ด้านการบำบัดสุขภาพจิตคลินิกกับผู้ใหญ่ เด็ก และเยาวชน พบว่า การเขียนบทกวีของตนเอง สามารถรักษาและเรียนรู้วิธีการเพื่อสนับสนุนอาชีพการทำงานดังกล่าวได้ จึงใช้การเขียนบทกวีเพื่อใช้รักษาแต่ละบุคคลและกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพทำให้คนค้นพบตนเอง รวมถึงการพัฒนาเสียงของตนเองได้ ส่วน Sherry Reiter นักสังคมสงเคราะห์ที่หลงใหลในวรรณกรรมแบบดั้งเดิม พบว่า การเขียนบทกวีสามารถลดเสียงให้เงียบลงได้ เมื่ออายุ 17 ปีได้ประสบการณ์จากการทำงานเป็นอาสาสมัครในการสัมมนาผู้สูงอายุระหว่าง 65-95 ปี จำนวน 12 คน โดยให้ผู้รับบริการนั่งเป็นวงกลม และให้แต่ละคนเลือกเขียนคำที่เกี่ยวข้อง แล้วนำคำ

เหล่านั้นมาเขียนเป็นร้อยกรองหรือเขียนเป็นนิทาน พบว่า การเขียนเกิดความคิดในทางสร้างสรรค์ที่เรียกว่า “อารมณ์ร่วมและเต็มไปด้วยอำนาจในการเขียนจากการนั่งเป็นแบบวงกลม” ซึ่งผู้เขียนรู้สึกเป็นอิสระ ผู้เขียนจึงเรียกวิธีการแบบนี้ว่า “การบำบัด 79 เซนต์ (cent)” เพราะใช้อุปกรณ์เพียงปากกาและกระดาษเท่านั้น สามารถเขียนได้ทุกสถานที่ (Blank T., 2010, pp. 12-14)

ส่วนสมาคมการบำบัดด้วยศิลปะของชาวอเมริกัน the American Art Therapy Association ระบุว่า การบำบัดด้วยศิลปะ อาทิเช่น การวาดภาพ ภาพจิตรกรรม การแกะสลักภาพ และการใช้สื่ออื่น ๆ เป็นวิชาชีพการบำบัดสุขภาพจิต ซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ของกระบวนการศิลปะเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมทั้งร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของแต่ละคนในทุกวัย การบำบัดด้วยศิลปะเป็นพื้นฐานของความเชื่อว่าการบวนการคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับศิลปะการพูดของผู้รับบริการและช่วยในการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง พัฒนาทักษะระหว่างบุคคล บริหารความประพฤติ ลดความกดดัน เพิ่มความภาคภูมิใจและการรับรู้ในตนเอง ความสำเร็จในการมองและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งการบำบัดด้วยศิลปะสามารถใช้กับเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้สูงวัย กลุ่มและครอบครัว ที่มีความกังวล ความท้อแท้ อาการติดยาเสพติด ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การกระทำรุนแรง การประทุษร้าย อารมณ์ที่ผิดปกติต่อความพิการของตนเอง ความเจ็บปวดจากการสูญเสีย จึงมีการจัดโครงการเพื่อการบำบัดจำนวนมาก รวมถึงโรงพยาบาล คลินิก ตัวแทนภาครัฐ ชุมชน ศูนย์อยู่ดีมีสุข สถาบันการศึกษา ภาครัฐกิจ และการจัดโครงการส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีการบำบัดด้วยรูปถ่าย ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของการบำบัดด้วยศิลปะ โดยใช้การถ่ายรูปบุคคล ใช้อัลบั้มรูปครอบครัว และรูปถ่ายที่บุคคลอื่นถ่ายไว้ เพื่อสร้างความรู้สึกรู้จัก ความจำ ความคิด ความเชื่อ และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากรูปถ่ายเหล่านี้ในระหว่างการบำบัด โดยนักบำบัดที่ผ่านการรับรอง จะใช้เทคนิคเพื่อพัฒนาผู้ป่วยให้สามารถมองและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการใช้คำพูดอย่างเดียวนั้นทำไม่ได้ และดูเหมือนว่านักสังคมสงเคราะห์ที่นิยมใช้การบำบัดด้วยศิลปะหรือรูปถ่ายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น H. Mari Pizanis นักสังคมสงเคราะห์ระดับปริญญาโท สาขาศิลปะ วิชาเอกการบำบัดด้วยศิลปะ พร้อมใบรับรองและใบอนุญาตเพื่อทำงานด้านสังคมสงเคราะห์คลินิก ประกอบกับเป็นผู้ตระหนักถึง

ความสำคัญของการทำงานสังคมสงเคราะห์ที่ต้องมีใบรับรองวิทยฐานะ และต้องบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ เป็นการบำบัดเด็กให้มีสภาพปกติเพื่อคืนสู่สังคม ด้วยการฟื้นฟูอารมณ์ และร่างกาย ซึ่งสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็ก และในบางครั้งก็สามารถสร้างประสบการณ์ทางสังคม แต่ถ้าเป็นการฝึกรอบรมส่วนตัว จะบำบัดเด็กในเรื่องการขาดสติ และเพิ่มมุมมองใหม่ในเรื่องปัญหาเก่า หรือการบำบัดด้วยการพูดคุยเพื่อให้ยอมรับในบางเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ สำหรับ Erin Brazill ผ่านการรับรองในการทำงานสังคมสงเคราะห์ด้านคลินิก ปัจจุบันทำงานในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีลักษณะเฉพาะ จึงต้องใช้วิธีการผ่อนคลายอารมณ์ เช่น การเล่นดนตรี การเล่นเกม กิจกรรมสันตนาการ การบำบัดด้วยสัตว์เลี้ยงและศิลปะ รวมถึงให้คำปรึกษากับแต่ละบุคคลและกลุ่ม ส่วน Bonnie Hirschhorn สำเร็จปริญญาโทด้านบริหาร สาขาศิลปะ วิชาเอกภาพจิตรกรรม ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์มีใบรับรองเป็นนักบำบัดด้วยศิลปะ นักวิเคราะห์จิต นักบำบัดกลุ่มสมรส โดยใช้วิธีการส่วนใหญ่ในการวาดภาพจิตรกรรม ซึ่งเป็นการเข้าถึงความรู้สึกต่าง ๆ มากมาย ดิคว่าการพูดคุยที่เข้าไม่ถึงความรู้สึกนั้น เมื่อผู้รับบริการเริ่มวาดภาพ ก็จะทำให้ทบทวนความจำ และเพิ่มความสามารถในการมองและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น การบำบัดด้วยรูปถ่ายสามารถรักษาผู้ป่วยได้ทุกวัย ไม่ใช่เฉพาะเด็กและเยาวชน สำหรับนักสังคมสงเคราะห์อีกท่านหนึ่ง Cathy Lander Goldberg อดีตช่างภาพมืออาชีพที่เป็นอาสาสมัครสอนการถ่ายภาพให้เยาวชนหญิงในศูนย์บำบัดฟื้นฟูในปลายปี 1980 ต่อมาได้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ทำงานสังคมสงเคราะห์ด้านคลินิก ซึ่งใช้วิธีการบำบัดด้วยรูปถ่ายโดยให้เด็กยืนหน้ากระจก แล้วถ่ายภาพ นำรูปไปเปิดในห้องมืด ให้เด็กดู เด็กจะพูดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเอง ซึ่งวิธีนี้จะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตและกายดีขึ้น สำหรับงานกลุ่ม Lander Goldberg จะใช้การบำบัดแบบรวมศิลปะ อาทิเช่น ให้เด็กเขียนบทความลงในวารสาร จะช่วยการรับรู้ของเด็ก ให้เด็กดูรูปถ่ายจะช่วยให้เด็กเข้าถึงความคิดและความรู้สึก ซึ่งวิธีการพูดคุยเข้าไปไม่ถึง และการเล่นดนตรีในบางครั้ง บางคราวเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของเด็ก ส่วน Nirit Lavy Kucik ชาวอิสราเอล ผู้ค้นพบการบำบัดด้วยรูปถ่ายโดยบังเอิญ เป็นนักสังคมสงเคราะห์ด้านคลินิก ดูแลบำบัดกลุ่มสมรสที่ทะเลาะกัน โดยให้คู่สมรสนั้นนำรูปถ่ายในครอบครัวมาดู ผลลัพธ์ที่น่าประหลาดใจคือ เริ่มมีความรู้สึกร่วมในสมัยยังเด็ก และเริ่มรับฟังซึ่งกันและกัน สำหรับ

Lynne Bernay-Roman ผู้ซึ่งทำงานกับโครงการลิขสิทธิ์การถ่ายรูป และเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับใบรับรองมาเป็นเวลา 12 ปี ผ่านประสบการณ์มากมายในด้านการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใหญ่ วัยรุ่น กลุ่มสมรสและครอบครัว เป็นผู้ค้นหาวิธีการแบบอื่นที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิมในการทำงานคลินิกกับเด็ก เพื่อคิดค้นการสร้างคามผูกพัน ประสบการณ์ และความสนุกสนาน การคิดแบบสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและสร้างความเจริญก้าวหน้า โดยมีความเชื่อว่า การถ่ายรูปเหมาะกับการเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์และเป็นเครื่องมือในการบำบัด ซึ่งแตกต่างจากการบำบัดด้วยศิลปะอื่น อาทิเช่น ดนตรี หรือการเต้นรำ เพราะว่าเป็นศิลปะที่มีความละเอียดอ่อน และง่ายในการปฏิบัติ ไม่ต้องการความชำนาญเชิงทักษะ ส่วน Lee Carruthers เป็นชาวยูคอน (Yukon) ประเทศแคนาดา เป็นช่างภาพ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสังคมสงเคราะห์ ประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมาได้ดำเนินโครงการบำบัดด้วยรูปถ่ายกับคนพื้นเมือง ทำให้เห็นประโยชน์และความเสี่ยงที่ชัดเจนมากขึ้น อาทิเช่น การถ่ายรูปผู้รับบริการจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพราะว่ารูปถ่ายเป็นสื่อกลางที่เต็มไปด้วยอำนาจ โดยเฉพาะกับความกังวลของสังคมที่มีต่อการจัดการล่าช้ากับผู้ที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการแสดงลามกอนาจาร การบิดเบือนในวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ ซึ่งต้องคำนึงถึงเรื่องจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการ อนึ่ง การถ่ายรูปสามารถรับรู้ในตนเองและสภาพแวดล้อม เป็นโอกาสในการเพิ่มความสามารถในการมองและความเข้าใจมากขึ้น เป็นการเปิดรับการรักษา แต่ต้องดูแลด้วยความระมัดระวัง นอกจากนี้การบำบัดด้วยรูปถ่ายยังเป็นโอกาสเพื่อสาธิตประโยชน์ของศิลปะ (Blank T., 2009, pp. 14-15)

ส่วนการบำบัดด้วยดนตรี ก็เป็นอีกวิชาชีพหนึ่งของการบำบัดด้วยศิลปะ ซึ่งโครงการแรกในโลกเกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยรัฐมิชิแกน Michigan State University ในปี 1944 ส่วนสมาคมการบำบัดด้วยดนตรีของชาวอเมริกันก่อตั้งในปี 1998 ระบุว่าป็นวิชาชีพในการดูแลเรื่องสุขภาพ ร่างกาย และอารมณ์สำหรับคนทุกวัย รวมถึงการทำหน้าที่งานด้านสังคม สามารถสื่อสาร และทักษะการรับรู้ผ่านทางดนตรี ซึ่งต้องออกแบบการบำบัดเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม สามารถใช้ในโรงพยาบาล สถานบำบัดฟื้นฟู คลินิก ผู้พิการ บ้านพักผู้สูงอายุ ศูนย์ฝึกอบรม และการฝึกอบรมส่วนตัว การบำบัดด้วยดนตรีดู

เหมือนว่าจะขยายไปสู่โครงการเกี่ยวกับการบำบัดเด็กที่คลอดก่อนกำหนด นักโทษ ผู้ป่วยบ้านพักคนชรา และผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งในเรื่องนี้ทางสมาคม ฯ กล่าวว่า การบำบัดด้วยดนตรีมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดย David ได้เล่นพิณและร้องเพลงเพื่อลดอาการความท้อแท้ของกษัตริย์องค์แรก (King Saul) ของอิสราเอล ต่อมาในศตวรรษที่ 20 หลังสงครามโลก การบำบัดด้วยดนตรีเริ่มเป็นสาขาวิชา นักบำบัดด้วยดนตรีได้รับการผู้บาดเจ็บ และผู้ป่วยจิตเวชจากสงคราม ตามโรงพยาบาลทหารผ่านศึกทั่วประเทศ หนึ่งนักบำบัดด้วยดนตรีจะต้องเป็นผู้จบหลักสูตรจากวิทยาลัยการบำบัดด้วยดนตรีและต้องผ่านการฝึกอบรม พร้อมได้รับประกาศนียบัตรจากคณะกรรมการนักบำบัดด้วยดนตรี ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์และนักบำบัดอื่นก็ต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเช่นกัน จากข้อมูลของ Christine Stevens หนึ่งในคณะกรรมการ ฯ ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการบำบัดด้วยดนตรีว่า เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ไม่ต้องใช้คำพูด รวดเร็วและสามารถเลือกดนตรีที่ต้องการได้ Stevens ผู้มีประสบการณ์กับดนตรีประเภทกลองกล่าวว่า มันรวดเร็วดี เล่นง่าย และพบว่า การตีกลองสามารถรักษาคนติดยา และผู้เป็นโรคสุราเรื้อรัง โดยเฉพาะหยุดการต่อต้านได้ การตีกลองสามารถดึงคนให้เป็นตัวของตัวเอง การตีกลองเป็นระบบป้องกัน คลายอารมณ์ และลดความเจ็บปวดเรื้อรัง รวมถึงหยุดการเผชิญหน้าในกลุ่มที่ตีกลอง ส่วน Barbara Dunn นักสังคมสงเคราะห์ระดับปริญญาโท นักบำบัดด้วยดนตรี นักจิตวิทยา และได้ศึกษาเกี่ยวกับชนชาติดนตรีเพื่อค้นหาวัฒนธรรมอื่นที่ใช้ในเรื่องศิลปะ โดยผนวกการบำบัดด้วยดนตรีกับการทำงานสังคมสงเคราะห์ จากประสบการณ์การทำงานทำให้รู้ว่า การบำบัดด้วยดนตรีนั้นเป็นวิธีที่ยืดหยุ่นได้มาก แต่ประเภทของดนตรีเป็นเรื่องสำคัญ เพราะผู้รับบริการแต่ละคนชอบดนตรีไม่เหมือนกัน ตามแต่ละสถานการณ์ หากใช้ดนตรีผิดก็ไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้นนักบำบัดต้องทราบว่าผู้รับบริการชอบดนตรีประเภทไหน จึงจะเกิดประสิทธิภาพจากการบำบัดรักษาโรค ซึ่งการใช้ดนตรีบำบัดในโรงพยาบาล อาจรบกวนผู้ป่วยรายอื่นที่กำลังนอนหลับ แต่ผู้ป่วยบางรายที่นอนไม่หลับ การบำบัดด้วยดนตรีก็สามารถกล่อมให้ผู้ป่วยรายนั้นหลับได้เช่นกัน (Blank T., 2009, pp. 15-16)

คนในสมัยกรีกโบราณ ใช้ละครเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ โรงละครสามารถเข้าถึงอารมณ์ สร้างความภาคภูมิใจ และลดความรู้สึกโดดเดี่ยว แต่การบำบัดด้วยละคร

สามารถเพิ่มอารมณ์ได้อีกระดับหนึ่ง เพราะเป็นความตั้งใจที่จะใช้กระบวนการทางละคร และโรงละครไปสู่เป้าหมายการบำบัดให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งหมายถึง การบูรณาการ เพื่อผ่อนคลายอาการของโรค อารมณ์ และร่างกาย รวมถึงการพัฒนาทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความเจริญเติบโตของบุคคล ซึ่งสมาคมการบำบัดด้วยละครแห่งชาติ the National Association of Drama Therapy ยืนยันว่าเป็นรูปแบบที่รวดเร็วและเพิ่มประสบการณ์ ประกอบด้วยบริบทที่ให้ผู้เข้าร่วมการบำบัดเล่าเรื่องราว กำหนดเป้าหมาย แก้ปัญหา บอกกล่าวถึงความรู้สึกหรือความสำเร็จในการผ่อนคลายอาการของโรค สมคม ฯ ดังกล่าวก่อตั้งในปี 1979 โดยกำหนดมาตรฐานของสมรรถนะเชิงวิชาชีพ และคุณสมบัติของผู้บำบัดด้วยละครที่ต้องผ่านการลงทะเบียน สำหรับองค์ประกอบที่ใช้ในการละคร ส่วนใหญ่ใช้หุ่นและตุ๊กตาในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เพื่อเป็นเสน่ห์ดึงดูดกลุ่มเยาวชนให้รู้สึกไม่โดดเดี่ยว เพิ่มความชำนาญในการแก้ไขความขัดแย้งและความกังวล ส่วนกระบวนการและเทคนิคในการบำบัดด้วยละครคือ การแสดงแบบพูดสด เล่นเกมส์ การเล่าเรื่องและการแสดง ซึ่งนักบำบัดด้วยละครส่วนใหญ่ใช้บทอ่านและการแสดง หรือพิธีกรรมเพื่อสนับสนุนในการบำบัด อนึ่ง การบำบัดด้วยละครเป็นกระบวนการที่ใช้ในวงกว้าง รวมถึงเป็นเครื่องมือด้านสุขภาพจิต เป็นกระบวนการที่ใช้ในศูนย์ฝึกและอบรม โรงพยาบาล ศูนย์ดูแลรักษาผู้ถูกกระทำทารุณ บ้านพักกลุ่มวัยรุ่น สถานพยาบาล และอื่น ๆ Norman Fedder ผู้ก่อตั้งโครงการบำบัดด้วยละครที่มหาวิทยาลัยรัฐแคนซัส Kansas State University โดยมี Miller เป็นผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ Fedder เป็นนักเขียนบทละคร และเป็นครูฝึก ต่อมากลายเป็นผู้สนใจในการบำบัดด้วยละครในขณะที่ทำงานด้านสร้างสรรค์การละครกับการพัฒนาเด็กนักเรียนที่พิการและพบว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัด (therapeutic) และเป็นความคิดที่สร้างสรรค์จากละครคลายเครียด เปลี่ยนเป็นการบำบัดด้วยละคร (drama therapy) ความแตกต่างระหว่าง therapy และ therapeutic คือ therapy หมายถึง การมีเจตนา มีระบบ มีเป้าหมายและแผนงาน ส่วน therapeutic หมายถึง การบำบัดแบบไหนก็ได้ที่ให้ผล แต่ถ้าเป็นการบำบัดด้วยคนกรีกกับกลุ่มคน จำเป็นต้องมีกลุ่มนักบำบัดที่มีประสบการณ์ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ตลกขบขัน ชอบเล่น จินตนาการและสนุกสนาน ซึ่งแตกต่างจากส่วนบุคคลที่ต้องเน้นการถกเถียงและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ทราบถึงตัวตนของบุคคล

นั้น อย่างไรก็ตาม Fedder มีความเห็นว่า การบำบัดด้วยดนตรีและแบบโรงละครที่เป็นทางการ มีรูปแบบใกล้เคียงกัน แต่แตกต่างจากละครเชิงจิตวิทยา (psychodrama) ที่ Jacob Moreno จิตแพทย์และผู้ฝึกปฏิบัติได้พัฒนาจากจิตเวชศาสตร์ จิตวิทยา งานสังคม สงเคราะห์ การบำบัดครอบครัว การให้คำปรึกษาชุมชน ซึ่งสิ่งที่ Fedder อยากเห็นคือ มีจำนวนโรงละครเพิ่มมากขึ้นที่ยอมรับในการเน้นการบำบัดด้วยละครไว้ในหลักสูตร และกำหนดกระบวนการบำบัดแบบไหนก็ได้ที่ให้ผลในการทำงาน ส่วน Katherine Amsden นักสังคมสงเคราะห์ด้านคลินิก ซึ่งผ่านการทำงานส่วนตัวเป็นเวลา 30 ปี เกี่ยวกับการบำบัดทางจิต ละครเชิงจิตวิทยาและการบำบัดกลุ่ม โดยผ่านการรับรองจากการเข้าฝึกอบรมของสมาคมชาวอเมริกันเพื่อกลุ่มละครเชิงจิตวิทยาและการบำบัดจิต American Society for Group Psychodrama and Psychotherapy รวมถึงประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ละครเชิงจิตวิทยาจะได้รับความจริงในเรื่องเล่า การบำบัดจึงตรงประเด็นกับกลุ่ม ส่วนการบำบัดด้วยละคร โดยเฉพาะการเขียน ทำให้ได้บทประพันธ์ใหม่ สำหรับวิธีการผสมดนตรีกับการเดินรำไว้ด้วยกัน พบว่า สามารถบำบัดบุคคลได้ครบสมบูรณ์ ถือเป็นแนวคิดและเป็นรูปธรรมของงานสังคมสงเคราะห์ที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเป็นข้อสรุปของตนเอง ซึ่งวิธีนี้ทำให้เห็นความแตกต่างในการบำบัดด้วยการพูดและการบำบัดด้วยศิลปะเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ Karen Knappenberger เป็นนักบำบัดด้วยละคร ทำงานกับผู้ป่วยกลุ่มวัยรุ่นหญิง พบว่า การแสดงละครสอนในเรื่องอารมณ์และภาษากาย (body language) ซึ่งมีผู้ป่วยวัยรุ่นหญิงเข้ารับการรักษที่โรงพยาบาลจำนวนมาก และมีปัญหาค่อนข้างรุนแรง เช่น ความขัดแย้งภายในครอบครัว การใช้ยาในทางที่ผิด เป็นต้น สรุปได้ว่า การบำบัดด้วยละครแตกต่างจากการบำบัดอื่นคือ ได้รับประสบการณ์ในเรื่องอารมณ์ เพราะละครนั้นเชื่อมโยงกับจิตใจ ร่างกาย และการพูด ส่วนการบำบัดด้วยภาพยนตร์ นับเป็นรูปแบบใหม่ที่ทุกคนคงทราบกันดีแล้วว่า ภาพยนตร์นั้นเต็มไปด้วยอำนาจ ซึ่งทำให้ผู้ชมต้องร้องไห้ในตอนจบ หรือหัวเราะอย่างควบคุมอารมณ์ไม่ได้ การบำบัดด้วยภาพยนตร์ทำให้ผู้ป่วยมีทางเลือกในชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ทำให้พบเป้าหมายที่แท้จริง Birgit Wolz ชาวออสเตรีย นักบำบัดจิตของรัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นผู้นำสาขาวิชานี้และเป็นคนแรกๆที่เริ่มโครงการบำบัดด้วยภาพยนตร์ ทั้งนี้โครงการจะสอนกระบวนการบำบัด (therapeutic) ให้

ผู้ใหญ่ เด็ก และวัยรุ่น โดยสอนเนื้อหาเกี่ยวกับอำนาจของภาพยนตร์ ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการจะเรียนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับภาพยนตร์ด้วยการบำบัดในเชิงบวก (Blank T., 2010, pp. 12-13)

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการบำบัด แก๊ว และฟื้นฟู เป็นแหล่งนำทางที่สำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารงาน และผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดคือผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการในการบำบัด แก๊ว และฟื้นฟู ซึ่งทฤษฎีการบำบัด แก๊ว และฟื้นฟูมีโครงสร้างที่ชัดเจน ทำหน้าที่คล้ายแผนที่ลักษณะภูมิประเทศ บ่งบอกโปรแกรมในการดูแลรักษา และการปฏิบัติงาน (Ward & Maruna, 2007, pp. 42-43) รวมถึงการค้นพบวิธีการบำบัดแบบใหม่หลายวิธีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งบางวิธีก็เคยใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ยังไม่พัฒนาเป็นวิชาชีพ อาทิเช่น การจี้ผ้า การใช้บทกวีร้องเพลงหรือการเขียนบทกวีหรือร้อยกรอง การวาดภาพ การแกะสลักภาพ การใช้รูปถ่ายหรือการถ่ายรูป การเล่นเกมดนตรีหรือการตีกลอง การเขียนหรือดูละคร การดูภาพยนตร์ เป็นต้น และต่อมา นักสังคมสงเคราะห์หรือนักบำบัดที่มีประสบการณ์ ได้ก่อตั้งสมาคมเพื่อกำหนดมาตรฐานของสมรรถนะเชิงวิชาชีพ หลักจริยธรรม และคุณสมบัติของนักบำบัดที่ต้องผ่านการรับรองจากสมาคมฯ อาทิเช่น สมาคมจี้ผ้าสำหรับคนพิการแห่งชาติอเมริกัน สมาคมการบำบัดด้วยศิลปะของชาวอเมริกัน (การวาดภาพ ภาพจิตรกรรม การแกะสลักภาพ) สมาคมการบำบัดด้วยละครแห่งชาติ สมาคมชาวอเมริกันเพื่อกลุ่มละครเชิงจิตวิทยาและการบำบัดจิต เป็นต้น นับเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าต่อการบำบัดผู้ให้บริการ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีอาการผิดปกติทางจิตใจและพฤติกรรม ซึ่งปัจจุบันยังเป็นปัญหาอยู่ เมื่อเด็กหรือเยาวชนบางคนมีอาการทางประสาทอย่างรุนแรง จะก่อความวุ่นวายและเป็นอันตรายต่อเด็กและเยาวชนอื่นในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทางเจ้าหน้าที่ต้องนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรักษาอาการทางจิตและประสาท ดังนั้น การจัดกิจกรรมโครงการบำบัดด้วยการจี้ผ้าหรือวิธีอื่นดังกล่าว อาจช่วยบำบัดจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้กลับคืนสู่สภาวะปกติได้

2. องค์ประกอบและการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการบำบัด แก๊ว และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประกอบด้วย

2.1 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พ่อบ้าน หรือแม่บ้าน และบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

2.2 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายอาญาและศาลมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

2.3 สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งต้องดำเนินการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูให้กลับตนเป็นคนดีของสังคมอย่างยั่งยืน

การดำเนินกิจกรรมในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น มีผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นผู้รับผิดชอบดูแล โดยการจัดการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วยการให้การศึกษาที่เหมาะสมตามวัยทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมถึงการเรียนการสอนวิชาธรรมศึกษา ซึ่งสายสามัญจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐานเตรียมประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา โดยใช้หลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ ส่วนการเรียนการสอนสายอาชีพ เช่น สอนการเล่นดนตรี การแสดง การกีฬา การวาดรูป ช่างเครื่องยนต์ ช่างไม้ และช่างเชื่อมเหล็ก เป็นต้น และยังมีการฝึกจิตเพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น การเสียสละในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น ส่วนการใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำความผิด เนื่องจากครอบครัวเป็นศูนย์กลางของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน (Smith & Krohn, 1995, p. 88) ซึ่งปัจจัยความเสี่ยงทางครอบครัวและเด็กผู้หญิงแต่ละคนมีนัยสำคัญที่ไม่เท่ากัน ปัจจัยความเสี่ยงของเด็กผู้หญิงแต่ละคนมีผลกับอายุอย่างมีนัยสำคัญในการกระทำความผิดครั้งแรก (Lane, 2003, p. 11) ผลงานวิจัยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปี 2548 พบว่า การใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิดมีประสิทธิภาพ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจปานกลาง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดคือ

กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ส่วนด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ปัญหาที่พบคือ ขาดการให้ความร่วมมือ การประชุมไม่ใช่แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ชุมชนพื้นที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามระบบการปกครอง ซึ่งขาดจิตวิญญาณในการสร้างชุมชนร่วมกัน และขาดการจัดการในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ส่วนด้านอื่น ปัญหาที่พบดังนี้ (1) โครงสร้างหน่วยงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดไม่เอื้อต่อวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (2) ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อม การว่างงาน ยาเสพติด การศึกษา ฯลฯ (3) ผู้ปกครองขาดเงินที่จะจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายค่าเสียหายที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดต่อผู้อื่น (4) ผู้ปกครองขาดเงินในการเดินทางมาร่วมประชุม ส่วนอีกผลงานวิจัยเรื่อง “การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนกับการลดปริมาณคดีการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน” ในปี 2551 ผลการศึกษาของ ทศนีย์ ลักษณะนิชนัช และคณะ พบว่า การดำเนินงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล อย่างไรก็ตามจากสถิติจำนวนคดีที่ปรากฏเกี่ยวกับการนำเอาวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ เพื่อหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกลับมีจำนวนลดลง อีกทั้งการขยายแนวคิดการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้ในชั้นตำรวจและชั้นการพิจารณาคดีของศาล และในชั้นภายหลังคำพิพากษาของศาลยังไม่มี ความทึบหน้าหรือก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำให้ในปัจจุบันกรมพินิจฯ มีปัญหาการเพิ่มจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้สถานเหล่านี้มีปัญหาแออัดมากขึ้น

ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีคำสั่งให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อรับการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟู ให้สามารถกลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้นั้น การจัดการ บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูจะต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับความจำเป็นและความต้องการเป็นรายบุคคลไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบการจำแนกเด็กและเยาวชนมาใช้ เพื่อดำเนินการจำแนกตั้งแต่ระยะรับตัว จนถึงขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ซึ่งในระยะ

ต่าง ๆ เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการบริการ และการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของแต่ละราย เพื่อให้สามารถดูแล บำบัด แก้ไข และฟื้นฟู ได้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีความพยายามในการพัฒนาระบบการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาทิ พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล ครู และพนักงานพินิจ เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงาน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2550, p. 9)

ระบบการจำแนก

เด็กและเยาวชนทุกคนจะได้รับการจำแนก โดยในระยะสัปดาห์แรกจะอยู่กับนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางสังคม สัมภาษณ์ และซักถามประวัติ ในสัปดาห์ที่สองอยู่กับนักจิตวิทยา เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางจิต และทำแบบทดสอบทางจิตวิทยา พบพยาบาลเพื่อตรวจร่างกายเบื้องต้นเมื่อครบ 2 สัปดาห์ คณะกรรมการจำแนกจะดำเนินการประชุม โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล นักจิตวิทยา แม่บ้าน นักวิชาการเป็นคณะกรรมการจำแนกเด็กและเยาวชนทุกราย โดยส่งเด็กและเยาวชนแต่ละรายเข้าสู่กลุ่มครูที่ปรึกษา เพื่อส่งเข้าการเรียนการสอนสายสามัญ สายอาชีพ กลุ่มบำบัดยาเสพติด และการวางแผนการบำบัดเป็นรายบุคคล (เอกสารแนะนำ, 2552, หน้า 7) ซึ่งการใช้แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนในแต่ละราย จะมีส่วนช่วยให้การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2550, หน้า 9) เมื่อเด็กและเยาวชนผ่านระบบการจำแนกเรียบร้อยแล้ว เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดแผนการฝึกและอบรม โดยแบ่งตามระยะเวลาดังนี้

1. ระยะจำแนก มีระยะเวลา 1 เดือน เป็นช่วงเวลาแรกเริ่มที่เด็กและเยาวชนเข้ามารับการฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกฯ จึงมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 การปฐมนิเทศ

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ เช่น ครอบครัว

การศึกษา พฤติกรรม สภาพอารมณ์ ปัญหาและความขัดแย้งในจิตใจ เป็นต้น แล้วประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแผนบำบัดเฉพาะราย

1.3 กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไข พร้อมสร้างแรงจูงใจแก่เด็กและเยาวชนให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนบำบัด

1.4 กำหนดครูที่ปรึกษาประจำสำหรับเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้ความช่วยเหลือและปรึกษา และสังเกตการณ์เพื่อเฝ้าระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2. ระยะบำบัด แก้ไข และฟื้นฟู จะมีระยะเวลาสอดคล้องกับคำพิพากษาของศาล โดยประกอบด้วยกิจกรรมบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูสำหรับเด็กและเยาวชนในรายที่มีปัญหา และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาสำหรับเด็กและเยาวชนทุกคนให้เหมาะสมกับการพัฒนาตามวัยดังนี้

2.1 กิจกรรมบำบัด ฟื้นฟูสำหรับเด็กและเยาวชนในรายที่มีปัญหา โดยกำหนดตามลำดับของปัญหา เช่น การรักษาความเจ็บป่วย การบำบัด ฟื้นฟูทางจิตวิทยา หรือมีปัญหากลางแสดงออกทางอารมณ์/ความรู้สึก ต้องบำบัดทางครอบครัวหรือการบำบัดการติดยาเสพติด เป็นต้น

2.2 กิจกรรมส่งเสริม พัฒนาสำหรับเด็กและเยาวชนทุกราย เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กและเยาวชน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตชุมชน กิจกรรมดนตรี ศิลปะ การแสดงต่างๆ การจัดการศึกษาสายสามัญ ระดับต่าง ๆ ตามพื้นฐานความรู้ การฝึกวิชาชีพต่างๆ ตามความสนใจ ประกอบกิจกรรมทางศาสนา การเสริมทักษะชีวิต กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การออกเยี่ยมบ้าน การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ ทักษะศึกษา กิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมชมรม และกิจกรรมวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ

3. ระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นช่วงเวลาประมาณ 1-3 เดือนก่อนเด็กและเยาวชนครบกำหนดปล่อยตัว ภายหลังจากได้รับการฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น จึงต้องเตรียมให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมที่จะกลับไปสู่ครอบครัวและชุมชนเดิม ซึ่งดำเนินการดังนี้

3.1 การเตรียมเด็กและเยาวชน โดยการศึกษาความต้องการและแผนการใช้ชีวิตของเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย

3.2 การเตรียมครอบครัว เพื่อให้มีความพร้อมที่จะรับเด็กและเยาวชนกลับไปดูแล และอุปการะเช่นเดิม โดยผู้ปกครองต้องเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และพร้อมปรับตัวให้เข้ากัน โดยรวมถึงเด็กและเยาวชนที่ไม่มีครอบครัว ซึ่งต้องมีการประสานกับหน่วยงาน องค์การภายนอกไว้ก่อน

3.3 การเตรียมสภาพแวดล้อมและชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจและยอมรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด รวมถึงเพื่อน นายจ้าง หรือโรงเรียนที่เด็กและเยาวชนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ผู้เสียหายที่เคยได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

เมื่อเด็กและเยาวชนครบกำหนดปล่อย ก็จะได้รับการปล่อยตัวไป โดยมีการติดตามผลภายหลังปล่อยอย่างต่อเนื่อง หากพบเด็กและเยาวชนมีปัญหาระหว่างนี้ ก็จะประสานงานกับเด็กและให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์การในชุมชนต่อไป (อรพรรณ เล้าทนต์พงษ์ ภูริ, 2549, หน้า 53-54) นอกจากนี้ ทศนิยม ลักษณะนิชนชั และคณะได้ศึกษาเรื่อง “การติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ในปี 2549 พบว่า การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในแนวทางที่ดีขึ้น เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครองเพื่อศึกษาต่อ บางคนประกอบอาชีพทั่วไป แต่บางคนไม่มีงานทำ เพราะการศึกษาต่ำ การออกบวชส่วนใหญ่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมดีขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬา ส่วนปัจจัยในการกระทำผิดซ้ำเกิดจากการคบเพื่อน ปัญหาครอบครัว สิ่งยั่วยุจากสื่อต่าง ๆ แต่นักสังคมสงเคราะห์มีความเห็นว่า การแก้ไขจากระบบการบำบัด ระบบการฝึกวิชาชีพไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยควรเป็นหน้าที่หลักของกระทรวงยุติธรรม เพื่อจัดหาค่าเดินทางกลับ ทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพ โดยขอความร่วมมือและสร้างเครือข่ายหน่วยงานราชการและเอกชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางนี้ เพราะปัจจุบันยังไม่มี การสนับสนุนในส่วนนี้

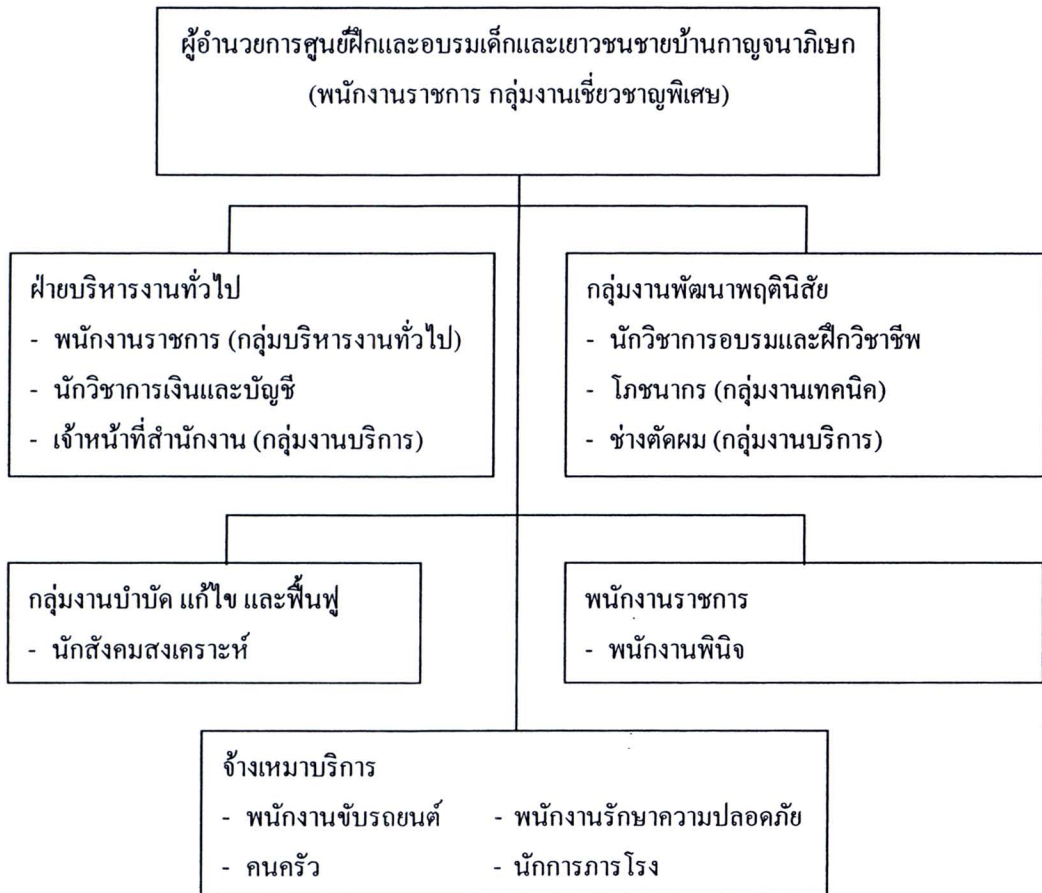
ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟู นั้น มีขอบเขตของงานที่กว้างและจำเป็นต้องใช้ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และทฤษฎีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้

ให้เหมาะสม ซึ่งแนวความคิดการบำบัด แก่ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะมีขอบเขตของงานสังคมสงเคราะห์ งานจิตวิทยา และงานอบรม อุปการะเลี้ยงดูของพ่อแม่บ้านหรือแม่บ้าน โดยต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกัน และประสาน ให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากงานบำบัด แก่ไขและฟื้นฟูฯ นั้น เป็นงานเพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดีในที่สุด และสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบำบัด แก่ไข และฟื้นฟูฯ จึงเป็น งานที่สำคัญและจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนให้น้อยลง เป็นการ ประหยัดงบประมาณแผ่นดินและลดปัญหาสังคม

สำหรับแนวความคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลต่อการจัดการ บำบัด แก่ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศูนย์ฝึกและอบรมฯ นั้น นอกจาก เป็นผู้ที่มีความวิสัยทัศน์ สมรรถนะ ทักษะ ความรู้ และจริยธรรมในการจัดการศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนแล้ว ภาวะผู้นำยังต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจ และมีเมตตาต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มีความพยายามและเสียสละ เพื่อพัฒนา ร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม ซึ่ง ต้องติดตามดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเหมือนเป็นลูกหลานของตนเอง ให้ความ อบอุ่นและช่วยแก้ปัญหาในทุกเรื่อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนไม่หนีออกจากศูนย์ฝึกและ อบรมฯหรือก่อปัญหายุ่งยาก ซึ่งมีความแตกต่างจากภาวะผู้นำขององค์การภาครัฐอื่นที่ไม่ ต้องเกี่ยวข้องกับการแก้ไขพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมาย เช่น บ้านเด็กพิการซ้ำซ้อน บ้านเด็กพิการทางสมอง บ้านเด็กหูหนวก หรือตาบอด เป็นต้น

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ดูแลเรื่องงานบุคคล งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง นักการภารโรง งานรักษาความปลอดภัย พนักงานขับรถและแม่ครัว รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในเรื่องการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเยาวชน และรับผิดชอบดูแลการประหยัดพลังงาน ไร้เชื้อเพลิง โดยทำเป็นธนาคารขยะ เพื่อนำมาทำปุ๋ยชีวภาพ และดูแลเรื่องการรักษาภูมิทัศน์โดยภาพรวมของศูนย์ฝึกและอบรมฯ

2. ฝ่ายกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย นักวิชาการและฝึกวิชาชีพ มีหน้าที่ปฐมนิเทศเยาวชนที่บ้านต้นทาง (ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เดิมของเยาวชน) ดูแลเรื่องการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน จัดกลุ่มชั้นเรียน เป็นครูที่ปรึกษาให้กับเยาวชนและให้คำปรึกษาต่อผู้ปกครอง รวมถึงการประสานกับผู้ปกครองเมื่อเยาวชนมีปัญหา ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนสายสามัญให้แก่เด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก ไม่

ต้องรับผิดชอบ จะมีครูจาก กศน. พุทธมณฑลมาสอนทุกวันอังคาร ส่วนการเรียนวิชาชีพ จะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกฝ่ายวิทยาลัยในวังกาญจนนาภิเษกจัดสอน 6 วิชาชีพ ได้แก่ วาดภาพเหมือน พับผ้าเช็ดหน้า การทำเครื่องหอม แกะสลักโฟม การถนอมอาหาร และ ศิลปะการประดับพลอย ส่วนเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนนาภิเษกจะจัดสอน 7 วิชาชีพ ได้แก่ บาดิก สกรีนเสื้อ เลี่ยมกรอบพระ คอมพิวเตอร์ ขับริยยนต์ เบเกอร์รี่ และการตัดสตีกเกอร์ ส่วนนักโภชนาการมีหน้าที่สอนวิชาชีพการทำอาหาร สำหรับช่างตัดผมสอนวิชาชีพการตัดผมชาย

3. ฝ่ายกลุ่มงานบำบัด แก้ไข และฟื้นฟู นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับคดีและประวัติของเยาวชน เข้าร่วมประชุมทุกเช้าเวลา 08.45-09.45 น. โดยนำปัญหาหรือข้อเสนอแนะเข้าที่ประชุม เช่น การขอลดโทษเยาวชนที่มีความประพฤติดีต่อศาล เป็นต้น นอกจากนี้ก็ร่วมจัดกิจกรรมทุกประเภท อีกทั้งยังมีหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาประจำบ้าน 1 หลัง (1 หลังมีเด็กประมาณ 14-15 คน) และประสานกับครอบครัวเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

4. พนักงานราชการ ได้แก่พนักงานพินิจ ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูดูแลเยาวชนประจำบ้าน 1 หลัง ดูแลแบบเจาะลึกถึงผู้ปกครอง มีพี่น้องกี่คน ชีวิตความเป็นมาอย่างไร แต่บางปัญหาเยาวชนไม่เล่าให้ฟัง หลังจากสนิทสนมกับเยาวชนทุกคน ครูประจำบ้านก็จะทราบทุกเรื่องที่เยาวชนมีปัญหา ตอนกลางคืนก็จะมีครูเวรประจำศูนย์ฝึกฯ บ้านกาญจนนาภิเษก 2 คน เพื่อให้ความช่วยเหลือเยาวชนที่เจ็บป่วยกะทันหัน หรือมีปัญหาอื่น รวมถึงรวบรวมข้อมูลในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย นอกจากนี้ก็ต้องเข้าประชุมทุกเช้าในเวลา 08.45-09.45 น. เพื่อรายงานเหตุการณ์ของเด็กและเยาวชนในบ้านที่ตนเองรับผิดชอบต่อที่ประชุม และแบ่งออกเป็น 4 ทีมที่ต้องรับผิดชอบสลับกันทำรายงานส่งผู้อำนวยการ บางวันผู้อำนวยการก็เข้าร่วมประชุมด้วย ก็ไม่ต้องทำรายงานส่ง ครูประจำบ้านจะต้องเข้าร่วมในทุกกิจกรรม โดยแต่ละบ้านจะรับผิดชอบในกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น บ้านเลขที่ 5 รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องทักษะชีวิต บ้านเลขที่ 7 รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข่าว เป็นต้น การทำงานที่นี้ไม่มีกะ ทุกคนเข้างาน 08.00-16.00 น.

5. จ้างเหมาบริการ ซึ่งมีพนักงานขับรถยนต์ทำหน้าที่ขับรถบริการเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายอื่นที่ต้องออกไปติดต่อกานภายนอก หรือบริการเจ้าหน้าที่ในการนำเด็ก

และเยาวชนไปขึ้นศาล หรือบริการเจ้าหน้าที่ในการนำเยาวชนไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ และอื่น ๆ ส่วนนักรการภารโรง ทำความสะอาดศูนย์ฝึกและอบรมฯ สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยดูแลรักษาความปลอดภัยบริเวณศูนย์ฝึกและอบรมฯ ส่วนคนครัวมีหน้าที่เตรียมอาหารให้เยาวชนรับประทานวันละ 3 มื้อ

ปัจจุบันบุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกมีจำนวน 32 คน คือ (1) ผู้อำนวยการ 1 คน (2) นักโภชนาการ 1 คน (3) คนครัว 1 คน (4) นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน ขาด 1 คน (5) เจ้าหน้าที่สำนักงาน 4 คน (6) นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ 2 คน (7) นักวิชาการเงินและบัญชี ขาด 1 คน (8) พนักงานพินิจ 13 คน ขาด 3 คน (9) ช่างตัดผม 1 คน ส่วนประเภทจ้างเหมาบริการคือ (1) พนักงานขับรถ 3 คน (2) นักรการ 2 คน (3) คนครัว 1 คน (4) พนักงานรักษาความปลอดภัย 2 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2552) (เอกสารถ่ายสำเนาอัตราพนักงานราชการบ้านกาญจนาภิเษก, 2552, ไม่มีเลขหน้า)

ตาราง 14

กิจวัตรประจำวันของเยาวชนชนชั้นผู้ยาก (1 มิถุนายน 2553) ภาคเช้า

เวลาวัน	06.00	06.30	07.00	08.00	08.20	08.45	09.00	09.45	10.45	11.30	12.00
จันทร์	06.30	07.00	08.00	08.20	08.45	09.00	09.45	10.45	11.30	12.00	13.30
อังคาร	ตื่นนอน	วิ่งออก	ทำความสะอาด	เคารพธงชาติ	ทำความสะอาด	รับประทานอาหาร	ประชุมเจ้าหน้าที่	กลุ่มประชุม	เรียนชีวิต	พบครูที่ปรึกษา	พัก
พุธ	ภารกิจส่วนตัว	กำลังกาย	บ้านพัก	อาบน้ำ	แต่งตัว	อาหาร	บ้านพักจากห้องสมุด	ประชุม	ตอบกระป๋อง	ปรึกษา	รับประทานอาหารกลางวัน
พฤหัสบดี							สวนคนเดินเท้า	สวนคนเดินเท้า	วิเคราะห์		
							(วันพระสวนคนเดินเท้า)		จำ		
							- ร้องเพลง "ให้อภัย"				
							ประชุมเจ้าหน้าที่				
							เจ้าหน้าที่				
							ประชุมเจ้าหน้าที่				
							เรียนวิชาศิลปะ โดยวิทยาลัยในวัง				
							- วาดภาพเหมือน				
							- การทำเครื่องหอม				
							- การถนอมอาหาร				
							- บาดิ				
							- สกรีนเสื้อ				
							- เล่นเกมกระดาน				
							- เล่นเกมกระดาน				

ศุภกร

เสาร์อาทิตย์	ต้นเดือน จัดพื้นที่นอนอาบน้ำ ทำภารกิจส่วนตัว ทำความสะอาด	เรียนชีวิต กลุ่มประชุม (ตอบกระทู้วิเคราะห์ข่าว) เช้า	พบ ครูที่ ปรึกษ ษา
วันทำความสะอาดบ้านพัก ญาติเยี่ยม			

ภาคบ่าย

เวลา	13.30	14.30	15.00	15.30	16.30	18.00	18.20	21.30
วัน	14.30	15.00	15.30	16.30	18.00	18.20	21.30	
จันทร์	เรียนชีวิต - อ่านหนังสือเล่ม เดียวกัน - เล่าเรื่องจากหนังสือ (สลับกันในแต่ละสัปดาห์)	เรียนชีวิต - ทักะชีวิต สิทธิ ทางเพศ - บำบัดยาเสพติด (สลับกันในแต่ละสัปดาห์)	เรียนชีวิต	ชมรม	- เข้าครัวทำกับข้าว ทานเอง (หมุนเวียน วันละบ้าน)	- ทำวัตรสวด มนต์เย็น (หมุนเวียนวันละ 2 บ้าน)	- คนตรี - กีฬา - ดูหนังฟังเพลง - อ่านหนังสือ - เพื่อนรู้ใจ - งานที่ได้รับ มอบหมาย - พักผ่อนตาม อัธยาศัย - สมุดทำมือ - หนังสือนอก เวลา - อาหารมื้อ พิเศษ	สิ้นปีและเขียน ความรู้สึกล่วง นอน (ยก เว้นบ้านไหนใจ ไม่ กล้า หนด เวลา)
อังคาร	เรียน กศน. โดยศูนย์ กศน. อำเภอพุทธมณฑล (ช่วงปิดเทอมจัดกิจกรรมทดแทน)	เรียนชีวิต - วาดภาพเหมือน - ทำเครื่องหอม - ศิลปะการประดับพวง โดยเจ้าหน้าที่บ้านกาญจนาภิเษก	เรียนชีวิต (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว)	เรียนชีวิต (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว)	- ดูแลห้องสมุด (หมุนเวียนเดือนละ บ้าน)			
พุธ	เรียนชีวิต - วาดภาพเหมือน - ทำเครื่องหอม - ศิลปะการประดับพวง โดยเจ้าหน้าที่บ้านกาญจนาภิเษก	เรียนชีวิต (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว)	เรียนชีวิต (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว)	เรียนชีวิต (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว)	- ดูแลห้องสมุด (หมุนเวียนเดือนละ บ้าน)			

	เรียนรู้ชีวิต	เรียนรู้ชีวิต	เรียนรู้ชีวิต
พฤษหัส	ร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมเขียน หลังชม ภาพยนตร์ - พบครูที่ปรึกษา - ดีความและร่วมแสวงหา ความรู้ - แก่ปัญหาด้วยปัญญา วันทำความสะอาดบ้านพักและอาคารกลางสระน้ำ...เปิด ญาติเยี่ยมและทำความสะอาดอาคารกลางสระน้ำ.....เปิด	ร่วมเขียน หลังชม (ตอบกระทู้/ วิเคราะห์ข่าว) - สวดสรภัญญะ - ร้องเพลงหยุดท่อ - ประเมินผลตนเอง ประจำสัปดาห์	ชมรม
ศุกร์	ความหมาย		ชมรม
เสาร์			
อาทิตย์			

หมายเหตุ

1. ชมรมหมายถึง ช่วงเวลาที่เยาวชนทำกิจกรรมที่ได้เลือกไว้ดังนี้ เปตอง ตะกร้อ บาสเก็ตบอล ปิงปอง มวยไทย ฟุตซอล ฟุตบอล To Be Number One ละคร ฟิตเนส ชมรมสื่อ แคมมินตัน ศิลปะ

2. วันอังคารและวันพุธ เยาวชนไม่ต้องทำบันทึกจากห้องสมุด เนื่องจากเรียน กศน. และวิชาชีพ (เอกสารถ่ายสำเนาตารางกิจวัตรประจำวัน, 2553, ไม่มีเลขหน้า)

กฎหมายที่พ่อแม่/ผู้ปกครอง/แฟน/เพื่อนเยาวชนควรรู้

1. กฎหมายอาญามาตรา 189 ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด อันมิใช่ความผิดลหุโทษเพื่อไม่ให้ต้องโทษโดยให้พนักแก่ผู้นั้น โดยซ่อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใด เพื่อไม่ให้ถูกจับกุมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายตีความว่า “ช่วยไม่ให้ผู้ต้องหาถูกจับกุม..... มีความผิด”)

2. กฎหมายอาญามาตรา 190 ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจศาลต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายตีความว่า “หลบหนีระหว่างศาลสั่งให้ควบคุมตัว.....มีความผิด”)

3. กฎหมายมาตรา 192 ผู้ใดให้ที่พนัก ซ่อนเร้นหรือช่วยเหลือด้วยประการใด ให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขังตามอำนาจของศาล เพื่อมิให้ถูกจับกุมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายตีความว่า “ให้ที่พนัก ซ่อนเร้น ช่วยเหลือผู้หลบหนี....มีความผิด”) (เอกสารเผยแพร่บ้านกาญจนาภิเษก, 2551)

จุดแข็งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบปิด 5 แห่ง

1. มีสภาเด็กและเยาวชนช่วยในการจัดการ บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทำให้ปัญหาลดน้อยลง เพราะเยาวชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

2. มีระบบเกรดในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดี โดยได้รับสิทธิประโยชน์ให้กลับเยี่ยมบ้านบ่อยขึ้น และติดต่อครอบครัวทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ได้มากขึ้น รวมทั้งการได้รับการเสนอชื่อให้ศาลพิจารณาลด

ระยะเวลาการฝึกอบรม และครบกำหนดปล่อยเร็วขึ้น ทำให้มีกำลังใจและความหวังมากขึ้น

3. มีการประเมินผลการจัดการ บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทุกปี โดยประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดรับรองการปฏิบัตินิติราชการภายในส่วนราชการของกลุ่มพัฒนาระบบงานบริหาร (ก.พ.ร.) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จุดอ่อนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบปิด 5 แห่ง

1. เด็กและเยาวชนรู้สึกว่าจะไม่ได้รับอิสรภาพ บางคนจึงมีความพยายามที่จะหนีออกเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะเมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ และลอยกระทง เจ้าหน้าที่งานพินิจต้องวางแผนป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหนีออกเป็นกรณีพิเศษ

2. เด็กและเยาวชนรู้สึกว่ากฎระเบียบมากและเข้มเกินไป

3. ผู้ปกครองรู้สึกว่าระยะเวลาในการเยี่ยมเด็กและเยาวชนเข้าใหม่น้อยมาก และควรให้เยี่ยมได้ทุกอาทิตย์ เพราะเด็กและเยาวชนเข้าใหม่ยังปรับตัวไม่ได้ ยังต้องการพบปะผู้ปกครองเพื่อให้กำลังใจ

จุดแข็งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบเปิด 1 แห่ง

1. เด็กและเยาวชนได้รับอิสรภาพเต็มร้อย

2. หอนอนเป็นบ้านหลัง ๆ ละ 14-15 คน สภาพแวดล้อมเหมือนอยู่บ้าน

3. การฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ชีวิต การฝึกให้คิดเป็น การวิเคราะห์ข่าวและบทความ ปลุกฝังกระบวนการทางความคิดในเชิงคุณธรรมและจริยธรรม

4. กรณีเด็กและเยาวชนมีปัญหา ผู้ปกครองต้องมาแก้ปัญหาด้วยตนเอง

5. ถ้าเด็กหรือเยาวชนหนีออกจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะไม่รับกลับอีก เด็กและเยาวชนจะถูกส่งกลับบ้านต้นทาง

6. จัดตั้ง “มูลนิธิชนะใจ” ให้การสนับสนุนในการกู้เงินลงทุนเพื่อทำการค้า หรือทำธุรกิจโดยไม่เสียดอกเบี้ย เมื่อครบกำหนดปล่อยตัว

7. กิจกรรมวันสันติภาพ หรือวันคืนสู่เหย้า เด็กและเยาวชนที่เคยผ่านการฝึกและอบรมจากบ้านกาญจนาภิเษก กลับมาร่วมงานจำนวน 70-80 คน ซึ่งส่วนใหญ่รับราชการ ทำให้เด็กและเยาวชนในบ้านกาญจนาภิเษกมีกำลังใจมาก

จุดอ่อนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบเปิด 1 แห่ง

1. ขาดการประเมินผลงานประจำปี โดยประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการ ภายในส่วนราชการของกลุ่มพัฒนาระบบงานบริหาร (ก.พ.ร.) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพราะผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกไม่ใช่ข้าราชการ

สรุปจากการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบปิดและเปิด จะเห็นได้ว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในระบบเปิดมีจุดแข็งมากกว่าในระบบปิด แต่จุดอ่อนของระบบเปิดก็คือ ขาดการประเมินผลประจำปี ทำให้ไม่ทราบแน่ชัดว่าระบบเปิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจริงหรือไม่ นี่คือข้อจำกัดของงานวิจัยนี้

การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและอนุสนธิสัญญา

จากเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 11 ก็เพื่อบู่มองคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน คือ การฝึกอบรม การสงเคราะห์เพื่อให้กลับตนเป็นคนดี โดยใช้หลักในการพิจารณาพิพากษาตามมาตรา 82 คือ (1) คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรม สักสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ (2) คำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป (3) ลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน (อารีย์ เตชะหรรณวิจิตร, ม.ป.ป., หน้า 3, 17)

การเปิดดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการ

ยุติธรรม แต่ถึงศตวรรษที่ผ่านมากลับไม่สามารถดำเนินการตามแนวคิดและปรัชญาดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนามกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากล และอนุสนธิสัญญาต่าง ๆ และกำลังถูกจับตามองจากประเทศตะวันตกต่อปัญหาการดูแลเด็กและเยาวชนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ พร้อมได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับองค์การเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2545 (ประกาศกระทรวงยุติธรรม, 2545, หน้า 1) จากนั้นจึงได้ตรา พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เด็กมีสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ ตามอนุสนธิสัญญาเด็กแห่งองค์การสหประชาชาติ (convention on the rights of the child) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามรับสนธิสัญญาดังกล่าว และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 53 สิทธิพื้นฐาน 4 ประการ (สุวิทย์ ตั้งตรงจิตต์, ม.ป.ป., หน้า 4) คือ

1. สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด (right of survival) หมายถึง สิทธิในการมีชีวิตรอดและส่งเสริมชีวิต ได้รับโภชนาการที่ดี ได้รับความรักความเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคม ได้รับบริการด้านสุขภาพ การให้ทักษะชีวิตที่ถูกต้อง การให้ที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดู
2. สิทธิที่ได้รับการพัฒนารอบด้าน (right of development) หมายถึง ได้รับการศึกษาทั้งใน/นอกระบบ เข้าถึงข่าวสารที่เหมาะสม เสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนา พัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางสังคมและจิตใจ พัฒนาสุขภาพร่างกาย
3. สิทธิที่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง (right of protection) หมายถึง การคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ การล่วงละเมิด การทำร้าย การกลั่นแกล้งรังแก การถูกทอดทิ้ง ละเลย การลักพาตัว การใช้แรงงานเด็ก ความยุติธรรมต่อผู้เยาว์ การเอารัดเอาเปรียบทางเพศ
4. สิทธิการมีส่วนร่วม (right of participation) หมายถึง การแสดงทัศนะของเด็ก เสรีภาพในการติดต่อข่าวสารข้อมูล มีบทบาทในชุมชน แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก

สิทธิเด็กดังกล่าวเป็นสิทธิสากล (universal rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (absolute rights) ที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง อนุสัญญาฉบับนี้ไม่ได้ใช้เพื่อการเรียกร้องสิทธิเด็ก แต่ใช้เพื่อการพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาให้เจริญเติบโตรอบด้านเต็มศักยภาพ และไม่เลือกปฏิบัติ ด้วยการผนึกกำลังร่วมกันในทุกสถาบันทั่วโลก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นผลมาจากการทำงานของคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ และได้ประกาศใช้ครั้งแรกในปี 2533 และประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 ซึ่งมีทั้งสิ้น 54 ข้อ โดย 40 ข้อแรก เป็นสาระสำคัญด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ และ 14 ข้อหลัง เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพันธุกรรมที่ระบุไว้ ส่วนเด็กในความมุ่งหมายของอนุสัญญานี้ หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ยกเว้นผู้ที่แต่งงานถูกต้องตามกฎหมายของประเทศ (ยอดชาย วีระพงศ์, ม.ป.ป., หน้า 14-17)

อนึ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีอำนาจควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้เพื่อฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และเมื่อมีการจัดตั้งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้น ได้มีการกำหนดให้ภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารไว้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงควรมีจุดมุ่งหมายหรือหลักการโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อให้การควบคุมตัวและการฝึกอบรมเป็นไปตามคำสั่งของศาลหรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
2. เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน รวมทั้งจะต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน

3. เพื่อให้การบริหารจัดการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (child welfare centre) โดยบุคลากรทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน และให้การปกป้องคุ้มครอง

4. เพื่อให้การบำบัด แก่ใจ และฟื้นฟู โดยกำหนดแนวทางในการบำบัด แก่ใจ และฟื้นฟู ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ตลอดจนให้การสงเคราะห์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

5. เพื่อให้การศึกษาด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

6. เพื่อบำบัด แก่ใจ ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องานตนเองและผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและผู้อื่นได้อย่างปกติสุข (สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2551, หน้า 1-2)

สำหรับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 หมวด 6 มาตรา 63 บัญญัติว่า ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป (วิมล ศรีจันทร์, สุภาภรณ์ ชมชัย และธันวรัตน์ เชิงดี, 2548, หน้า 19)

ในส่วนของบทบัญญัติมาตรา 63 หลายประเทศใช้หลักการเบี่ยงเบน แต่แตกต่างกัน เช่น ประเทศโปแลนด์ถือว่าคดีอาญาของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องไม่รุนแรง ประเทศอังกฤษและเวลส์ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใกล้ชิดเพื่อพูดคุยพิพาทด้วยการตักเตือนเด็กและเยาวชน ส่วนในประเทศเยอรมัน อัยการมีบทบาทสำคัญในการใช้หลักการเบี่ยงเบนในการปิดคดี เป็นต้น (Jehle, Lewis & Sobata, 2008, p. 246) ในประเด็นนี้มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย ทศนีย์ ลักษณะนิชนัช และคณะ ได้ศึกษาในปี 2550 ในหัวข้อเรื่อง “การพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามอนุสัญญาและมาตรฐานระหว่างประเทศ” พบว่า บุคคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจในคำจำกัดความและความหมายของการพิทักษ์ปกป้อง คุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดค่อนข้างน้อย สาเหตุเพราะไม่เคยศึกษาและได้รับการอบรมมาก่อน แต่นักวิชาการและผู้บริหารของสถานพินิจ มีความเห็นว่าปัจจุบันมีการพิทักษ์ปกป้อง คุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด แต่หน่วยงานยังขาดบุคลากรหรือนักวิชาการที่มีองค์ความรู้และพื้นฐานทางด้านกระบวนการยุติธรรมตามระบบสากล ซึ่งลักษณะการปฏิบัติตามอนุสัญญาและมาตรฐานระหว่างประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งในภาพรวม ทำให้เจ้าหน้าที่ของสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมฯ ไม่แน่ใจว่า มีการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด แต่แนวความคิด วิธีการ และแผนนโยบายในการบำบัดแก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของไทย มีฐานแนวความคิดมาจากประเทศตะวันตก โดยเฉพาะประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา และยังคงคล้ายคลึงกับประเทศในแถบภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก เช่น บังกลาเทศ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เป็นต้น (United Nations, 1993, p. iii) แต่จะแตกต่างกันบ้างในโครงสร้างการบริหารงาน และการกำหนดอายุเด็กและเยาวชน (ดูตาราง 7) รวมทั้งในด้านประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละประเทศที่ยึดถือในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ส่วนในการนิยามคำเกี่ยวกับ “เด็กและเยาวชน” เป็น การนิยามคำเพื่อนโยบายทางสังคมและวัตถุประสงค์ในการบังคับคดีทางกฎหมาย ซึ่งมี

ความสำคัญในการประยุกต์ใช้เพื่อระบุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในบริบทที่เฉพาะเจาะจง ส่วนการลงโทษในแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกันมากเกี่ยวกับการกระทำผิด การจัดลำดับจากกระบวนการทางจิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สังคมศาสตร์ และงานทางสังคมนำสู่อาชญาวิทยาและระบบกฎหมาย ซึ่งได้มีการพัฒนาแบบเฉพาะและนิยามความแตกต่างของเรื่องนั้น ๆ (Roy & Kroll, 1998, pp. 1, 8-9, 21-31)

การจัดอันดับอายุเด็กและเยาวชนของประเทศในเอเชีย (Asia : Youth and juvenile age ranges)

ประเทศ (Country)	นโยบายทางสังคม (Social policy)	นโยบายความยุติธรรมทางอาญา (Criminal justice policy)
บังกลาเทศ	15-30	10-17
ฮ่องกง, จีน	6-24	7-16
อินโดนีเซีย	15-35	13-18
ญี่ปุ่น	-	14-20
สาธารณรัฐเกาหลี	7-24	14-20
มาเลเซีย	15-40	10-18
ฟิลิปปินส์	0-24	8-18
สิงคโปร์	15-30	7-16
ศรีลังกา	15-29	8-16
ไทย	0-25	7-18

ที่มา. จาก *Juvenile Delinquency and Its Prevention in Asia*, (p. 8) by Roy and Kroll, 1998, Printed in Thailand.

แนวความคิดในการปรับปรุงการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิด

จากผู้เข้าร่วมสัมมนา เรื่อง “การประสานความร่วมมือในการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชนยุค 2000” ในประเทศไทยปี 2543 ระหว่างไทยและญี่ปุ่น ได้ข้อเสนอแนะและความเห็นจากที่ประชุม มีรายละเอียดคือ ควรมีการจัดตั้งสถาบันบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด

(council of offender rehabilitation) ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำบัด และฟื้นฟู

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูที่ชัดเจนแน่นอน โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและเอกสารแนะนำเผยแพร่สู่สาธารณชน
2. หน่วยงานรับผิดชอบควรสร้างสรรคการประสานความสัมพันธ์กับองค์การชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดหางาน การฝึกอบรมวิชาชีพ และจัดให้มีโปรแกรมความช่วยเหลือสำหรับผู้ที่ต้องการอย่างเหมาะสมกับการกลับเข้าสู่ชุมชนของเขา
3. ควรเน้นการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยลดขีดจำกัดเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
4. ควรมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการมีส่วนร่วมในการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน
5. ควรจัดให้มีโปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับระบบคุมประพฤติ บทบาทของพนักงานคุมประพฤติทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล
6. สร้างความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูผู้กระทำผิด เช่น หาหน่วยงานที่สามารถให้การศึกษา การฝึกอบรม การจัดหางานสำหรับผู้กระทำผิดภายหลังการควบคุมและการพักโทษ ฯลฯ
7. รัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณและอัตราค่าจ้างแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนอย่างเหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม สนับสนุนโดยองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (กรมคุมประพฤติ , 2543, หน้า 5-6)

ปัจจุบันภาครัฐโดยกรมพินิจฯ ได้ปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ยกเว้นข้อ 7 ในเรื่องการจัดหางานภายหลังปล่อย ซึ่งกรมพินิจฯ ยังไม่สามารถดำเนินการให้กับเด็กและเยาวชนทุกคน แต่ได้ให้กรมการจัดหางานดำเนินการดังนี้ (1) จัดบริการแนะแนวอาชีพ ทดสอบความพร้อมหรือความถนัดในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้แก่เด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2) ให้บริการจัดหางานแก่เด็กและเยาวชนของสถานพินิจฯ โดยประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้าง เพื่อหาดำเนินงาน

ว่าง ตลอดจนลงทะเบียนรับสมัครงาน พร้อมจัดส่งให้สถานประกอบการเพื่อพิจารณา (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2545, หน้า 8)

นอกจากนี้ มูลนิธิป้องกันอาชญากรรมในเอเชีย The Asia Crime Prevention Foundation ซึ่งเป็นองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) ก่อตั้งในปี 1982 เป้าหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ความสงบสุขและความมั่นคงในเอเชียและในโลก ด้วยการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิผล และนโยบายการพิจารณาการลงโทษคดีอาญา และวิธปฏิบัติและความร่วมมือระหว่างผู้ที่ทำงานในสาขานี้ โดยมีการประชุมในเอเชีย ได้ข้อสรุปว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลตามตาราง 2 ในบทที่ 1 ดังกล่าว

ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดของหน่วยงานราชการ กับองค์การภาคเอกชนและองค์การที่ไม่ แสวงหาผลกำไร (NGOs)

ดังได้กล่าวแล้วว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกรม พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการในรูปแบบให้การ สงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา แต่ไม่ต้องขึ้นศาล ผู้ใหญ่ โดยมีศาลเยาวชนและครอบครัวกลางดำเนินการแทน เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำ ผิด ศาลดังกล่าวจะมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมฯ รับเด็กและเยาวชนที่ กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟู โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและ เยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจ เป็นการคืนคนดีสู่สังคม โดย แต่ละศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบดูแลเด็กและ เยาวชนที่กระทำผิด หรือผู้ที่ตกอยู่ในภาวะความอ่อนแอ (vulnerability) หรือความเสี่ยง (risk) อันเป็นภาวะที่อันตราย (hazardous) โดยเกิดจากครอบครัวที่แตกแยก หรือให้การ เลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่น จึงเกิดความผิดปกติทาง สุขภาพจิต ดังนั้นภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมฯ จึงควรมีคุณลักษณะที่เข้าใจสภาพ จิตใจ และสามารถทดแทนให้ความอบอุ่นต่อเด็กและเยาวชนเสมือนพ่อและแม่ ซึ่งมี

ความแตกต่างจากภาวะผู้นำของหน่วยงานสงเคราะห์อื่นของภาครัฐที่ให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่พิการทางสมองหรือร่างกาย โดยไม่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดีของสังคม จึงเป็นภาวะผู้นำที่แตกต่างอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ทำให้ความสนใจในการศึกษาเรื่องนี้ สำหรับหน่วยงานราชการที่ไม่ใช่การให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือ จะเน้นการใช้กลยุทธ์ในการให้บริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจ ส่วนภาวะผู้นำขององค์การภาคเอกชนจะคล้ายกันคือ เน้นกลยุทธ์เรื่องความพึงพอใจของลูกค้าและผลกำไร โดยภาคเอกชนในองค์การขนาดใหญ่ในปัจจุบันจะเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย และเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐในรูปแบบสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เพื่อสังคม (อุทัย เลาหวิเชียร, 2548, หน้า 9) สำหรับองค์การภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร แต่ทำงานเพื่อสังคมเท่านั้น จะเน้นเรื่องพฤติกรรมความโปร่งใส และจริยธรรม รวมถึงความต้องการบนพื้นฐาน 3 ประการดังนี้ (1) ความสำเร็จของภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์การ (2) อำนาจองค์การต้องมีการผลิตสูงอย่างต่อเนื่องและเคลื่อนไหวไปสู่เป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง (3) ต้องปราศจากความไม่เหมาะสมในการใช้ทรัพยากร หรือผลประโยชน์ทับซ้อน Green (อ้างถึงใน Riggio & Orr, 2004, p. 25)

กล่าวโดยสรุป ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จะคล้ายกับองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไรของภาคเอกชน กล่าวคือ ภาวะผู้นำของทั้งสององค์การทำงานเพื่อสังคมเท่านั้น แต่สิ่งที่แตกต่างกัน และความยากลำบากมากกว่าในภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมฯ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งต้องใช้สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถพิเศษในการจัดการ เช่น คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เสียสละสูง เป็นต้น สำหรับเรื่องงบประมาณของศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะได้รับจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหลัก แต่อีกส่วนหนึ่งได้รับจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน กรรมการสงเคราะห์และประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ซึ่งในองค์การภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างประเทศ รัฐบาล องค์การภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

ตาราง 15

ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของ
หน่วยงานราชการ กับองค์การภาคเอกชนและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs)

ลำดับที่	ลักษณะองค์การ	รูปแบบการบริหารงานของผู้นำ
1	ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง ของกรมพินิจฯ	ให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตาม คำสั่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยการจัดกิจกรรมเพื่อฝึก และอบรมฯ ให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ เป็นการคืนคนดีสู่สังคม ได้รับงบประมาณ จากภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน กรรมการสงเคราะห์ และชุมชน ใกล้เคียง
2	หน่วยงานราชการ	เน้นการให้บริการเพื่อความพึงพอใจของประชาชน ได้รับ งบประมาณจากหน่วยงานราชการ
3	องค์การภาคเอกชน	เน้นการให้บริการเพื่อความพึงพอใจของลูกค้าและมีผลกำไร งบประมาณจากผลกำไรและการลงทุนเพิ่มของผู้ถือหุ้น
4	องค์กรที่ไม่แสวงหาผล กำไร (NGOs)	ทำงานเพื่อสังคม เน้นเรื่องพฤติกรรมความโปร่งใสและจริยธรรม ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต่างประเทศ รัฐบาล องค์กร ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. พระราชบัญญัติ

1.1 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน
และครอบครัว พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2548

1.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542

1.3 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547

1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

1.5 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

2. พระราชกำหนด

2.1 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2553

3. กฎกระทรวง

3.1 กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการลงทัณฑ์แก่เด็กและเยาวชนและการอนุญาตให้เด็กและเยาวชนออกนอกสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นครั้งคราว

3.2 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545

4. ระเบียบกระทรวงยุติธรรม

4.1 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจฯ พ.ศ. 2544 และปรับปรุงใหม่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4.2 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเงินหมุนเวียนฝักรักษาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2525

4.3 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเงินหมุนเวียนฝักรักษาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

4.4 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเงินหมุนเวียนฝักรักษาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547

5. ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5.1 ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2547

5.2 ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

5.3 ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการดำเนินงานกำกับปกครองในคดีครอบครัว พ.ศ. 2547

5.4 ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการดำเนินงานสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2547

6. ประกาศกระทรวงยุติธรรม

6.1 ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง มาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจตาม มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ และการดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

7. กฎของสหประชาชาติและอนุสัญญา

7.1 กฎแห่งกรุงปักกิ่ง

7.2 กฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอน เสรีภาพ

7.3 ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันและการกระทำของเด็ก และเยาวชน (ข้อเสนอแนะแห่งกรุงริยาด)

7.4 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, 2548, หน้า สารบัญ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทุกฉบับ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดประชุมและจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่กฎหมายดังกล่าว ให้กับผู้บริหารของสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศได้รับทราบและเป็นนโยบายที่ต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดย ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต้องสรุปรายงานประจำเดือนส่งกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ภาคผนวก ค

คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

คำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วยแนวคำถามที่มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในส่วนที่มาของคุณลักษณะภาวะผู้นำในการจัดการ บำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

คุณลักษณะภาวะผู้นำในการจัดการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

เป็นแนวคำถามซึ่งประกอบด้วยชุดของแนวความคิดต่าง ๆ ซึ่งอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นภาวะผู้นำในการจัดการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ข้อมูลในส่วนนี้จะนำไปประมวลและวิเคราะห์ เพื่อนำไปตอบคำถามในการวิจัยในข้อที่ 1-3 ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะ (attributes) และทักษะ (skill) ของภาวะผู้นำในด้านการจัดการทั่วไป (generic management)

1.1 ใช้วิธีการอย่างไรในการคลอใจและจูงใจผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.2 เพราะอะไรจึงต้องแบ่งปันข้อมูลและให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ได้บังคับบัญชา

1.3 ลักษณะการเป็นพี่เลี้ยงและควบคุมการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาเป็นอย่างไร

1.4 อะไรคือวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลภายในองค์กร

1.5 ใช้วิธีการอะไรในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน

1.6 ทำไมต้องบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายในทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง

1.7 แนวความคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร

2. คุณลักษณะของภาวะผู้นำในงานด้านสังคมสงเคราะห์

2.1 มีอุดมการณ์อย่างไรในการทำงาน

2.2 ทำไมต้องพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนในความยุติธรรมทางสังคม

2.3 สภาพปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน จะสร้างความเป็นอิสระที่สมดุลและเพิ่มความน่าเชื่อถือในการทำงานได้อย่างไร

2.4 ใช้วิธีการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน

2.5 ลักษณะการสอนให้เกิดทักษะทั่วองค์กร รวมถึงแต่ละบุคคล ครอบครัว และชุมชนเป็นอย่างไร

3. คุณลักษณะภาวะผู้นำในการจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องมีสมรรถนะและทักษะเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

3.1 มีอุดมการณ์อย่างไรในการทำงานเพื่อสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

3.2 ใช้แนวความคิดอะไรที่ช่วยในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในกิจกรรม การประสาน และการควบคุมกิจกรรมให้ตรงตามจุดมุ่งหมายทั้งหมดขององค์กร

3.3 ทำไมต้องดำเนินการตามแนวความคิดสงเคราะห์จากพฤติกรรมมนุษย์ โดยใช้ทฤษฎีการปฏิบัติเป็นฐานความเข้มแข็ง

3.4 ใช้วิธีการอะไรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการให้บริการในวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3.5 ทำไมต้องเน้นความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการกับผู้เชี่ยวชาญในการบำบัด

3.6 ลักษณะกิจกรรมในการบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีที่มาอย่างไร ทำไมจึงจัดกิจกรรมอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3.7 ทำไมต้องให้ความสำคัญโอปอ้อมอารีและคำปรึกษาต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

3.8 ใช้วิธีการอย่างไรในการสร้างความร่วมมือให้เกิดทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3.9 ทำไมต้องมีกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ในวันสำคัญ เช่น วันแม่

3.10 การจัดประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อวัตถุประสงค์อะไร

3.11 มีอาสาสมัครช่วยงานจำนวนกี่คน

4. คุณลักษณะภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมเชิงวิชาชีพ

- 4.1 เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการเป็นอย่างไร
- 4.2 เป็นผู้ประสานและเร่งเร้าในเรื่องใดบ้าง
- 4.3 เป็นผู้รับใช้ใคร อย่างไร
- 4.4 การทำหน้าที่อย่างไร จึงถือว่าซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- 4.5 อะไรคือ แนวทางการทำงานด้วยความโปร่งใสและรับผิดชอบ
- 4.6 อะไรคือ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมในเชิงวิชาชีพ

5. คุณลักษณะภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ และทักษะที่สอดคล้องกับการบริหารงานในปัจจุบันและอนาคต

- 5.1 ทำไมต้องใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยภายในองค์กร
  - 5.2 ใช้วิธีการทำงานอย่างไรต่อความท้าทายภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาในการนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ
  - 5.3 วิธีการพัฒนา และส่งเสริมผู้ทำงานให้มีความรู้ ความคิดเชิงวิพากษ์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม และคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพเป็นอย่างไร
  - 5.4 อะไรคือวิธีการดำเนินการตามหลักภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จและสามารถเปลี่ยนแปลงผู้รับบริการที่มีความสำคัญ
  - 5.5 แนวความคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร
6. คุณลักษณะภาวะผู้นำของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ (knowledge) และทักษะ (skill) ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและประสานงานกับหน่วยงานอื่น

- 6.1 วิธีการทำงานและการประสานงานกับศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นอย่างไร
- 6.2 วิธีการทำงานและการประสานงานกับตำรวจเป็นอย่างไร
- 6.3 วิธีการทำงานและการประสานงานกับกระทรวงยุติธรรมเป็นอย่างไร

- 6.4 ทำไมต้องขอความร่วมมือและประสานงานกับครอบครัวและชุมชน
- 6.5 ทำไมต้องทำงานร่วมกับองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) ฯลฯ
- 7. อื่น ๆ (ข้อเสนอแนะ)

ภาคผนวก ง
แบบการสังเกตการณ์

แบบการสังเกตการณ์

เป็นแบบฟอร์มที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งข้อเท็จจริงที่ได้รับจะนำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

สภาพทางกายภาพ

1. ลักษณะและสภาพสถานที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นระบบการเข้า-ออก และการรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมบรรยากาศ
2. การเข้าออกระหว่างตัวอาคารหอพักกับอาคารสำนักงาน มีกำแพงกัน มีประตูเข้าออก มีการตรวจเช็คการเข้าออกทุกครั้ง
3. เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการบำบัด แก่ไข และฟื้นฟู ไม่สามารถเดินเข้าออกด้านนอกอย่างอิสระ
4. จำนวนหอพัก อาคารเรียน อาคารทำกิจกรรม ห้องสมุด โรงอาหาร และสนามเล่นกีฬาตั้งอยู่ภายในบริเวณเดียวกัน
5. เด็กและเยาวชนที่อยู่ภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ แต่งชุดฟอร์มที่จัดให้
6. มีห้องเยี่ยมสำหรับผู้ปกครอง

วิธีการ/กิจกรรมในการจัดการเพื่อเด็กและเยาวชน

1. วิธีการปกครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งมุ่งสังเกตระบบและวิธีการ (styles) ในการจัดการกับเด็กและเยาวชน มีลักษณะเป็นกันเอง ให้ความรักและเมตตาต่อเด็กและเยาวชน ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น
2. การเรียนการสอน จัดให้เรียนสายสามัญ (กสน.) และสายวิชาชีพ กิจกรรมกีฬา ช่วงเย็นก่อนรับประทานอาหาร กิจกรรมพิเศษภายใน ได้แก่ กิจกรรมวันแม่ วันพ่อ วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันคืนสู่เหย้า และอื่น ๆ กิจกรรมภายนอกสถานที่ ได้แก่

กิจกรรมบวชนเณร (เยาวชน) กิจกรรมวิวัฒน์พลเมือง กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ และอื่น ๆ

3. การสื่อสาร/ภาษา เช่น ภาษาพูด ภาษากาย ภาษาเขียน ฯลฯ

4. จำนวนเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มุ่งสังเกตความแออัด และการดูแลอย่างทั่วถึง

5. จำนวนเจ้าหน้าที่ของแต่ละแผนก มุ่งสังเกตความครอบคลุมในการจัดกิจกรรม

6. วันและเวลาในการทำงานปกติ จันทร์-ศุกร์ เริ่มงานเวลา 08.30 น. - 16.30 น.

ส่วนพนักงานพินิจจะทำงานเป็นกะ ๆ ละ 8 ชั่วโมง

บรรณานุกรม

กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง. (2547-2551). ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับประชากร.

ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.dopa.go.th>

กระทรวงยุติธรรม, กรมคุมประพฤติ. (2543). รายงานการสัมมนาเรื่อง การประสาน

ความร่วมมือในการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชนยุค 2000. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.). ศูนย์ฝึกและอบรม

เด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ

เยาวชนหญิงบ้านปรานี. (ม.ป.ป.). คู่มือปฐมนิเทศบ้านปรานี. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.(2545). ข้อตกลงความร่วมมือใน

การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2550). สถานพินิจฯ ไม่ใช่

คุกเด็ก. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ. (2551). สำนักพัฒนาระบบงาน

ยุติธรรมเด็กและเยาวชน. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www 2>

.djop.moj.go.th

กระทรวงยุติธรรม, กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ. (2553). สำนักพัฒนาระบบงาน

ยุติธรรมเด็กและเยาวชน. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www2.djop>

.moj.go.th

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2551). ประวัติและความ

เป็นมา. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www2.djop.moj.go.th>

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2553). แผนยุทธศาสตร์กรม

พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. ค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2553, จาก <http://www2>

.djop.moj.go.th

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2553). งบประมาณประจำปี.

2553. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (ม.ป.ป.). เอกสารเผยแพร่บ้านกาญจนาภิเษก.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (2550). เอกสารถ่ายสำเนาประวัติความเป็นมา.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (2551). แนวคิด: เอกสารเผยแพร่บ้านกาญจนาภิเษก.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (2552). เอกสารสำเนาโครงสร้างการบริหารงานบ้าน

กาญจนาภิเษก. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (2552). เอกสารถ่ายสำเนาอัตรากำลังพนักงาน

ราชการบ้านกาญจนาภิเษก. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก. (2553). เอกสารถ่ายสำเนาทารงกิจวัตรประจำวัน.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราชญ์. (ม.ป.ป.). เอกสารเผยแพร่บ้านปราชญ์. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราชญ์. (ม.ป.ป.). เอกสารถ่ายสำเนากาไร้อาสาสมัคร. กรุงเทพฯ:

ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราชญ์. (ม.ป.ป.). เอกสารถ่ายสำเนากาไร้มีส่วนร่วมของเด็กและ

เยาวชน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปรานี. (ม.ป.ป.). เอกสารถ่ายสำเนาโครงสร้างการบริหารงานบ้านปรานี. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา. (ม.ป.ป.). เอกสารถ่ายสำเนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตา. (ม.ป.ป.). เอกสารเผยแพร่บ้านมุขิตา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนคร. (ม.ป.ป.). เอกสารถ่ายสำเนาจำนวนเด็กและเยาวชนบ้านสตรีนคร. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนคร. (ม.ป.ป.). เอกสารเผยแพร่บ้านสตรีนคร. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนคร. (2552). รายงานผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา. (ม.ป.ป.). เอกสารแนะนำบ้านอุเบกขา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา.(2553). เอกสารถ่ายสำเนาประวัติความเป็นมา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน. (2548). รวมกฎหมาย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงยุติธรรม, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน. (2551). คู่มือการดำเนินงานและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- วิมล ศรีจันทร์, สุภาภรณ์ ชมชัย และธันวลักษณ์ เจริญดี. (2548). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน.
- ศุภวิทย์ ตั้งตรงจิตต์. (ม.ป.ป.). *กฎหมาย พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550*. เอกสารประกอบคำบรรยาย, กระทรวงยุติธรรม.
- สง่า ลีนะสมิต. (2522). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันวิจัยดาราศาสตร์. (2009). *ยอดเขาเสฟตีดทะเล็กไทยพุ่ง*. ค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2552, จาก [http:// thanyarak.go.th](http://thanyarak.go.th)
- สำนักข่าวแห่งชาติ. (2552). *บทวิเคราะห์: แนวโน้มภาวะหนี้สินครัวเรือนไทย*. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2553, จาก <http://thainews.prd.go.th>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2549). *รายงานการเฝ้าระวังและตรวจเยี่ยมสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเชิงกลุ่ณามิตร*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2549). *รายงานการเฝ้าระวังและตรวจเยี่ยมสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเชิงกลุ่ณามิตร*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). *เด็กยากจนกับการศึกษา*. ค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2553, จาก <http://service.nso.go.th>
- สุดจิต เจนนพกาญจน์. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- สุดจิต เจนนพกาญจน์. (2550). *เทคนิคและทักษะในการดำเนินงาน*. *สารพินิจ*, 5(6), หน้า 48-54.
- อรพรรณ เล้าทตพงษ์บุรี. (2549). *การดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด*. *สารพินิจ*, 4(2), หน้า 50-54.

- อารีย์ เตชะหุรวิจิตร. (ม.ป.ป.). กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ก่อนและหลังคำพิพากษาหรือคำสั่ง. เอกสารประกอบคำบรรยาย, กระทรวงยุติธรรม.
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2548). รัฐประศาสนศาสตร์: ลักษณะวิชาและมิติต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- โอฬาร เอี่ยมประภาส. (2541). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alvesson, M., & Sveningsson, S. (2008). *Changing Organizational Culture*. Milton Park, Abingdon, Oxon.
- Argyris, C. (2010). *Organizational Traps Leadership, Culture, Organizational Design*. Oxford University Press.
- Austin, B., & Packard, T. (2009). *Managing the Challenges in Human Service Organizations*. Publications, CA: Sage.
- Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership* (3rd ed.) The Free Press, A Division of Macmillan, New York.
- Bennis, W. G. (1976). *The Unconscious conspiracy*. AMACOM A division of American Management Associations. New York.
- Bennis, W. G. (1989). *Why Leaders Can't Lead*. Warren Bennis, Inc.
- Bennis, W. G. (2003). *On Becoming a Leader*. Warren Bennis, Inc.
- Bennis, W. G., Mason, P., & Mitroff, I. (1992). *Visionary Leadership*. Boston: Jossey-Bass.
- Bennis, W. G., & Nanus, B. (1997). *Leaders*. Harper Collins Publishers, Inc.
- Bennis, W. G., & Townsend, R. (1995). *Reinventing Leadership*. New York: William Morrow and Company.

- Berg, B. L. (2001). *Qualitative Research Methods for The Social Sciences* (4th ed.) Allyn & Bacon. A Pearson Education Company.
- Biehl, B. (1998). *30 Days to Confident Leadership*. Bridge Publishing Agency.
- Blank, T.(2009). Different Strokes: Art and Photo Therapy Promote Healing. *The New Social Worker*, 16(1), 14-15.
- Blank, T.(2009). David' Harp: Bringing Healing Through Music. *The New Social Worker*, 16(2), 15-16.
- Blank, T. (2010). Poetry Therapy: Using Words to Heal. *The New Social Worker*, 17(1), 12-14.
- Blank, T. (2010). Theater Processes Therapeutic in Drama Therapy. *The New Social Worker*, 17(2), 12-13.
- Brody, R. (2005). *Effectively Managing Human Service Organizations* (3rd ed.) Publications, CA: Sage.
- Cissner, A. B., Donald, J., & Farole, Jr. (2009). *Avoiding Failures of Implementation*. Bureau of Justice Assistance U.S. Department of Justice.
- Denhardt, R. B., Denhardt, J. V., & Aristigueta, M. P. (2009). *Managing Human Behavior in Public and Nonprofit Organizations* (2nd ed.). Publications, CA: Sage.
- Dewane, C. (2008).10 Leadership Strategies for Women in Social Service Management. *Social Work Today*, 8, 38.

- Drucker, P. F. (1991). *The Harvard Business Review*. The President and Fellows of Harvard College.
- DuBrin, A. J. (2004). *Leadership* (4th ed.). Houghton Mifflin Company.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2003). *British Journal of Social Work*. BASW Trading Ltd.
- Gordon, T. (2001). *Leader Effectiveness Training*. SE-EDUCATION Public Company Limited.
- Gortner, H. F., Nichols, K. L., & Ball, C. (2007). *Organization Theory, a Public and Nonprofit Perspective* (3rd ed.) Thomson Wadsworth, a part of The Thomson Corporation.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1937). *Paper on The Science of Administration*. New York: Institute of Public Administration.
- Handon, M. (2009). Client Relationships and Ethical Boundaries for Social Workers in Child Welfare. *The New Social Worker*, 16, 4.
- Hersey, P., Blanchard, K., & Johnson, D. E. (1996). *Management of Organizational Behavior*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hersey, P., Blanchard, K., & Johnson, D. E. (2001). *Management of Organizational Behavior*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hess, K. M. (2010). *Juvenile Justice*. Wadsworth, Cengage Learning.
- Horn, T. (2010). Maintaining Ethics in the Face of Temptation: A Probation Client's Offer. *The New Social Worker*, 17(1), 4.
- Hughes, R., Ginnett, R., & Curphy, G. (1999). *Leadership*. Boston: McGraw-Hill.

- Jehle, J. M., Lewis, C., & Sobota, P. (2008). *Dealing with Juvenile Offenders in the Criminal Justice System*, 14, 237-247.
- Juvenile Offenders Reading Their Way to A Better Life. (2010, March 9). *The Nation*, p. 9.
- Kluegel, R. (1983). *Evaluating juvenile justice*. Sage.
- Kotter, P. (1999). *What leaders really do*. A Harvard Business Review Book.
- Kouzes, J., & Posner, B. (2007). *The Leadership Challenge* (4th ed.) John Wiley & Sons.
- Lane, C. (2003). Correlates of Female Juvenile Delinquency. *The International Journal of Sociology and Social Policy*, 23(1), 11.
- Maxwell, C. (2008). *Go for Gold*. Nashville, Tennessee: Thomas Nelson.
- Milton, R. (1981). *Human Behavior in Organization: Three Levels of Behavior*. Englewood Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Neukrug, E. (2008). *Theory, Practice and Trends in Human Services*. Thomson Brooks/Cole, a part of The Thomson Corporation.
- Padaki, V., & Vaz, M. (2005). *Management Development in Non-Profit Organizations*. Publication India, CA: Sage.
- Phills, A. Jr. (2005). *Integrating Mission and Strategy for Nonprofit Organizations*. Oxford University Press.
- Rakoczy, S. (2009). Compassion Fatigue in Child Welfare. *The New Social Worker*, 16, 16-18.
- Riggio, R. E., & Orr, S. S. (2004). *Improving Leadership in Nonprofit Organizations*. John Wiley & Sons.

- Rigoli, R., & Hewitt, J. (1997). *Delinquency in Society*. New York: McGraw-Hill.
- Roy, V., & Kroll, C. (1998). *Juvenile Delinquency and Its Prevention in Asia*. Bangkok: Asia Crime Prevention Foundation.
- Schmidt, W. H. (1970). *Organizational Frontiers and Human Values*. Wadsworth Publishing Company.
- Schein, E. (1985). *Organizational Culture and Leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Schein, E. (1997). *Organizational Culture and Leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Schein, E. (1999). *The Corporate Culture Survival Guide*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Smith, C., & Krohn, M. D. (1995). Delinquency and Family Life Among Male Adolescents: The Role of Ethnicity. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(1).
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership*. The Free Press: A Division of Macmillan Publishing.
- Swindell, M. (2010). Equine Therapy and Social Work: A Winning Combination. *The New Social Worker*, 17(1), 8-9.
- Taffinder, P. (2006). *The Leadership Crash Course*. Printed and bound in Great Britain Thanet Press Ltd, Margate.
- Tannenbaum, R., & Schmidt, W. H. (1991). *Managers as Leaders*. A Harvard Business Review.

- Tremaine, M. (2000). *Women Mayors Say What It Takes to Lead: Setting Theory Against Lived Experience*. *Journal of Women in Management Review*. Retrieved March 31, 2010, Retrieved March 31, 2010, from <http://www.emeraldinsight.com>
- United Nations. (1993). *Rehabilitation of Juvenile Delinquents in the Escap Region*. New York.
- Ward, T., & Maruna, S. (2007). *Rehabilitation*. Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon oX14 4RN.
- Western, S. (2008). *Leadership a critical text*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- William, A. C. (2008). *A Class with Drucker*. AMACOM, a Division of American Management Association.
- Yin. (2003). *Case Study Research* (3rd ed.). Publication, CA: Sage.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางอรนุช แสงสุริยจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	10 กันยายน 2491
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สำเร็จปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา 2537 สำเร็จปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2549
ตำแหน่งหน้าที่	
การทำงานปัจจุบัน	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท มนตรีทรานสปอร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

